

**«Аграрлық несие корпорациясы»
акционерлік қоғамы**

Қаржылық есептілік

*2014 жыл үшін тәуелсіз аудиторлардың
аудиторлық қорытындысымен*

МАЗМҰНЫ**ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАРДЫҢ ҚОРЫТЫНДЫСЫ**

Қаржылық жағдай туралы есеп.....	1
Пайда мен зияндар туралы есеп.....	2
Жиынтық кіріс туралы есеп	3
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп.....	4
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп	5

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. Қызметінің сипаты.....	6
2. Есептілікті дайындау негізі.....	6
3. Есеп саясатының негізгі ережелері	7
4. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар	20
5. Ақша қаражаты және олардың баламалары	22
6. Кредиттік ұйымдардағы қаражат	22
7. Клиенттерге берілетін кредиттер	22
8. Негізгі құралдар.....	24
9. Материалдық емес активтер	25
10. Басқа да активтер	25
11. Кредиттік ұйымдардың қаражаты	25
12. Акционердің алдындағы берешек	26
13. Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	27
14. Басқа да міндеттемелер	27
15. Салық салу.....	27
16. Капитал	28
17. Туынды қаржы құралдары	30
18. Қызметкерлер құрамының шығыстары және өзге операциялық шығыстар.....	30
19. Шарттық және шартты міндеттемелер	30
20. Тәуекелдерді басқару.....	31
21. Қаржылық құралдардың әділ құны	35
22. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімін сараптау	37
23. Байланысты тараптармен операциялар.....	37
24. Капитал жеткіліктігі	38
25. Есепті күннен кейінгі оқиға	39

Тәуелсіз аудиторлардың есебі

«Аграрлық Несие Корпорациясы» АҚ-ның Акционері мен Басшылығына

Біз қоса беріліп отырған «Аграрлық Несие Корпорациясы» АҚ-ның (бұдан әрі – «Корпорация») 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдайы туралы есептен, пайда мен зияндар туралы есептен, жиынтық кіріс туралы есептен, капиталдағы өзгерістер туралы есептен және көрсетілген күнде аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы туралы есептен, сондай-ақ есеп саясатының маңызды аспектілері туралы ақпарат пен басқа да түсіндірме ақпараттан тұратын қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Басшылықтың қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Корпорация басшылығы аталған қаржылық есептіліктің Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес жасалуы және шынайылығы үшін әрі басшылықтың пікірінше шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ қаржылық есептілікті жасау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің жауапкершілігіміз жүргізілген аудиттің негізінде бұл қаржылық есептілік туралы пікірімізді білдіру болып табылады. Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар бізден этикалық нормаларды орындамауызды, сондай-ақ қаржылық есептілік елеулі бұрмалануларды қамтымайтындығына жеткілікті болатын сенімділікке ие болатындай етіп аудитті жоспарлауымызды және жүргізуімізді талап етеді.

Аудитке қаржылық есептілікте сандық көрсеткіштерді растайтын аудиторлық дәлелдерді алуға және онда ақпараттың ашылып көрсетілуіне бағытталған процедураларды жүргізу кіреді. Процедураларды таңдау аудитор пайымдауының мәні болып табылады, әрі оған шынайы емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан жол берілген қаржылық есептілікте елеулі бұрмалану тәуекелін бағалау кіреді. Бұл тәуекелді бағалау процесінде аудитор ұйымның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, тиісті аудиторлық процедураларды таңдау мақсатында қаржылық есептіліктің жасалуын және шынайылығын қамтамасыз ететін ішкі бақылау жүйесін қарастырады. Сондай-ақ аудит қолданылатын есеп саясатының лайықты сипаты мен басшылық алған бағалау көрсеткіштерінің негізділігін бағалауды, сондай-ақ тұтас қаржылық есептіліктің берілуін бағалауды қамтиды.

Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін жеткілікті әрі лайықты негіздерді білдіреді деп санаймыз.

Building a better
working world

Пікір

Біздің пікірімізше, қаржылық есептілік барлық маңызды қатынастарда 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Аграрлық Несие Корпорациясы» АҚ-ның қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнде аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы мен қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес дұрыс бейнелейді.

Ernst & Young LLP

Евгений Жемалетдинов
Аудитор / «Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасының аумағында
аудиторлық қызметпен айналысуға арналған
мемлекеттік лицензия: сериясы МФЮ-2,
№ 0000003, Қазақстан Республикасының Қаржы
министрлігімен 2005 жылғы 15 шілдеде берілген

2015 жылғы 20 наурыз

Аудитордың 2003 жылғы 24 желтоқсандағы
№ 0000553 біліктілік куәлігі

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЕСЕП

2014 жылдың 31 желтоқсанына

(Мың теңгемен)

	Ескер.	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Ақша қаражаты және олардың баламалары	5	1.518.118	1.292.649
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	6	107.523	8.493.015
Клиенттерге берілетін кредиттер	7	100.605.389	113.210.190
Сатуға арналған активтер		10.500	73.931
Негізгі құралдар	8	205.189	176.234
Жылжымайтын мүлікке инвестициялар	8	74.599	80.614
Материалдық емес активтер	9	206.628	216.742
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтер	15	422.490	382.045
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер	15	565.562	819.229
Басқа да активтер	10	1.935.233	1.023.437
Активтер жиыны		105.651.231	125.768.086
Міндеттемелер			
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	11	2.012.375	3.012.375
Акционердің алдындағы берешек	12	12.532.609	47.536.685
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	13	2.883.066	5.911.490
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек		59.779	86.868
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері		133.914	98.796
Басқа да міндеттемелер	14	125.258	119.139
Міндеттемелер жиыны		17.747.001	56.765.353
Капитал			
Жарғылық капитал	16	94.227.371	74.227.371
Қосымша капитал		4.296.627	4.296.627
Резервтік капитал		1.036.490	992.725
Шартты бөлу резерві		(7.521.118)	(6.320.292)
Жинақталған дефицит		(4.135.140)	(4.193.698)
Капитал жиыны		87.904.230	69.002.733
Міндеттемелер мен капитал жиыны		105.651.231	125.768.086
Бір акцияның баланстық құны (теңге)		930,70	926,69

Корпорация Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді

Нұрлыбек Төлебайұлы Малеев

Басқарма Төрағасы

Ирина Николаевна Зайтуллаева

Бас бухгалтер

2015 жылғы 20 наурыз

6-39 бет аралығында қоса берілген ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

ПАЙДА МЕН ЗИЯНДАР ТУРАЛЫ ЕСЕП

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

(Мың теңгемен)

	<i>Ескер.</i>	2014	2013
Пайыздық кірістер			
Клиенттерге берілетін кредиттер		7.148.646	7.202.725
РЕПО операциясынан түскен кіріс		11.759	-
Ақша қаражаты және олардың баламалары		637.443	232.638
		7.797.848	7.435.363
Пайыздық шығыстар			
Акционердің алдындағы берешек		(1.009.852)	(1.029.870)
Кредиттік ұйымдардың қаражаты		(221.340)	(78.108)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар		(340.463)	(333.156)
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек		(4.680)	(6.858)
		(1.576.335)	(1.447.992)
Таза пайыздық кіріс		6.221.513	5.987.371
Кредиттердің құнсыздану резерві	7	(2.517.182)	(3.063.632)
Құнсыздану резервін шегере отырып таза пайыздық кіріс		3.704.331	2.923.739
Туынды қаржы құралдарын қайта бағалаудан болған таза кірістер/(залалдар)	17	74.046	(113.555)
Валюта баптарын қайта бағалаудан болған таза (залалдар)/кірістер		(29.251)	11.766
Дилинг операцияларынан түскен кіріс		99.300	-
Басқа да кірістер		57.358	13.170
Пайыздық емес (шығыстар) / кірістер		201.453	(88.619)
Қызметкерлер құрамының шығыстары	18	(1.600.122)	(1.364.992)
Басқа да операциялық шығыстар	18	(1.032.307)	(775.102)
Пайыздық емес шығыстар		(2.632.429)	(2.140.094)
Пайда салығы бойынша шығыстарға дейінгі пайда		1.273.355	695.026
Пайда салығы бойынша шығыс	15	(777.148)	(257.377)
Есепті жылдағы пайда		496.207	437.649
Акцияға базалық және бөлінген пайда (теңгемен)		5,88	6,04

Корпорация Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді

Нұрлыбек Төлебаевты Малеев

Басқарма Төрағасы

Ирина Николаевна Зайтуллаева

Бас бухгалтер

2015 жылғы 20 наурыз

6-39 бет аралығында қоса берілген ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЕСЕП**2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(мың теңгемен)*

	<i>Ескер.</i>	2014	2013
Есепті жылдағы пайда		496.207	437.649
Өзге жиынтық кіріс		-	-
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны		496.207	437.649

Корпорация Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді

Нұрлыбек Төлебаевтың қолы

Ирина Николаевна Зайтуллаева

2015 жылғы 20 наурыз

Басқарма Төрағасы

Бас бухгалтер

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

(мың теңгемен)

	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Резервтік капитал	Шартты бөлу резерві	Жинақталған дефицит	Жиыны
2012 жылдың 31 желтоқсанына	69.349.371	4.190.171	702.348	(5.186.531)	(4.244.178)	64.811.181
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	-	-	-	-	437.649	437.649
Акционерден алынған қарыздарды бастапқыда мойындаудан болған қосымша төленген капиталды тану (16-ескертпе)	-	106.456	-	-	-	106.456
Шартты бөлу бойынша резервті қалыптастыру (16-ескертпе)	-	-	-	(1.133.761)	-	(1.133.761)
Жарғылық капиталды ұлғайту (16-ескертпе)	4.878.000	-	-	-	-	4.878.000
Дивидендтерді төлеу	-	-	-	-	(96.792)	(96.792)
Резервтік қорды ұлғайту (16-ескертпе)	-	-	290.377	-	(290.377)	-
2013 жылдың 31 желтоқсанына	74.227.371	4.296.627	992.725	(6.320.292)	(4.193.698)	69.002.733
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	-	-	-	-	496.207	496.207
Шартты бөлу бойынша резервті қалыптастыру (16-ескертпе)	-	-	-	(1.200.826)	-	(1.200.826)
Жарғылық капиталды ұлғайту (16-ескертпе)	20.000.000	-	-	-	-	20.000.000
Дивидендтерді төлеу (16-ескертпе)	-	-	-	-	(393.884)	(393.884)
Резервтік қорды ұлғайту (16-ескертпе)	-	-	43.765	-	(43.765)	-
2014 жылдың 31 желтоқсанына	94.227.371	4.296.627	1.036.490	(7.521.118)	(4.135.140)	87.904.230

Корпорация Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді

Нұрлыбек Төлебаевты Малеев

Басқарма Төрағасы

Ирина Николаевна Зайтуева

Бас бухгалтер

2015 жылғы 20 наурыз

6-39 бет аралығында қоса берілген ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

(мың теңгемен)

	Ескер.	2014	2013
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары			
Түскен пайыздар		5.980.985	5.556.407
Төленген пайыздар		(964.727)	(741.681)
РЕПО мәмілелері бойынша кірістер		11.759	–
Туынды қаржы активтері бойынша іске асырылған кірістер		52.968	119.908
Шетел валютасымен операциялар бойынша іске асырылған кірістер		(29.251)	15.047
Дилинг операцияларынан түскен кірістер		99.300	–
Қызметкерлерге төленген шығыстар		(1.588.331)	(1.016.222)
Басқа да төленген операциялық шығыстар		(943.253)	(562.831)
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша ағымдары		2.619.450	3.370.628
<i>Операциялық активтердің таза (көбеюі)/азаюы</i>			
Клиенттерге берілетін кредиттер		9.380.947	(34.527.209)
Басқа да активтер		76.588	(156.051)
Кредиттік ұйымдардағы қаражат		8.389.445	(8.493.015)
<i>Операциялық міндеттемелердің таза (азаюы)/көбеюі</i>			
Басқа да міндеттемелер		8.008	(156.792)
Табыс салығына дейінгі операциялық қызметтен болған ақша қаражатының таза түсуі (пайдаланылуы)		20.474.438	(39.962.439)
Төленген пайда салығы		(263.720)	(22.258)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза түсуі (пайдаланылуы)		20.210.718	(39.984.697)
Инвестициялық қызметтен түсетін ақша ағымдары			
Сатуға арналған активтерді сату		7.000	15.881
Негізгі құралдарды сату		–	4.039
Негізгі құралдарды сатып алу		(51.424)	(39.911)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(28.075)	(8.924)
Инвестициялық қызметте ақша қаражатының таза пайдаланылуы		(72.499)	(28.915)
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағымдары			
Жарғылық капиталды ұлғайтудан түскен түсімдер	16	20.000.000	4.878.000
Кредиттік ұйымдардан қаражаттың түсімі		7.000.000	4.000.000
Кредиттік ұйымдардың қаражатын өтеу		(8.000.000)	(3.411.000)
Акционерден тартылған қарыз қаражатының түсуі		8.822.854	75.380.199
Акционерден тартылған қарыз қаражатын өтеу		(44.411.590)	(43.557.655)
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан алынған қарыз қаражатын өтеу		(31.140)	(31.140)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар		20.610	1.985.896
Сатып алынған борыштық бағалы қағаздар		(2.919.600)	(13.911)
Дивидендтерді төлеу	16	(393.884)	(96.792)
Қаржылық қызметтен ақша қаражатының таза (пайдаланылуы/ түсуі)		(19.912.750)	39.133.597
Ақша қаражаты мен олардың баламаларының таза көбеюі/(азаюы)		225.469	(880.015)
Есепті жыл басындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	5	1.292.649	2.172.664
Есепті жыл соңындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	5	1.518.118	1.292.649

Корпорация Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді

Нұрлыбек Төлебайұлы Жәлелов

Басқарма Төрағасы

Ирина Николаевна Зайтұлаева

Бас бухгалтер

2015 жылғы 20 наурыз

6-39 бет аралығында қоса берілген ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

1. ҚЫЗМЕТІНІҢ СИПАТЫ

«Аграрлық несие корпорациясы» акционерлік қоғамы (бұдан әрі мәтін бойынша – «Корпорация») Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес акционерлік қоғам нысанында Қазақстан Республикасы Үкіметінің «Аграрлық секторды кредиттеу мәселелері туралы» 2001 жылғы 25 қаңтардағы №137 қаулысымен құрылды. Корпорация өз қызметін Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 5 қараша айындағы № 5.2.24 банк заңнамаларымен көзделген операцияларды жүргізуге арналған Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің жанындағы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау комитеті (бұдан әрі – «ҚҚК») берген лицензияның негізінде жүзеге асырады.

Корпорацияның негізгі қызмет түрлері мыналар:

- Ауыл шаруашылық секторын қолдау жөніндегі мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру;
- Агроөнеркәсіптік кешенде өз жобаларын іске асыру үшін отандық және шетелдік инвестицияларды тарту;
- Агроөнеркәсіптік кешендегі жобаларды әзірлеу және іске асыру;
- Берілген қаражатты өтеу есебінен кепіл мүлкін және ауыл шаруашылық өнімдерін өткізу;
- Тиісті лицензиялардың негізінде банктік қарыз операцияларын жүзеге асыру;
- Лизинг қызметін жүзеге асыру;
- Жарғыда көзделген, Корпорацияның максаттары мен міндеттеріне жауап беретін, заңнамалық актілермен тыйым салынбаған өзге де қызмет түрлері.

Корпорацияның тіркелген кеңсежайы мына мекенжайда орналасқан: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Иманов көшесі, 11.

Корпорацияның жалғыз акционері «ҚазАгро» ұлттық басқарушы холдинг» акционерлік қоғамы (бұдан әрі мәтін бойынша – «ҚазАгро» немесе «Акционер») болып табылады. Қазақстан Республикасының Үкіметі түпкі бақылаушы тарап болып табылады.

2014 жылдың 31 желтоқсанына Корпорацияның Қазақстан Республикасының аумағында тіркелген 13 филиалы бар (2013 жылдың 31 желтоқсанына: 13).

2. ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Жалпы бөлім

Осы қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Қаржылық есептілік «Есеп саясатының негізгі ережелері» бөлімінде аталып өткенді қоспағанда, тарихи құны бойынша бағалауды есепке алу қағидатына сәйкес әзірленді. Мысалы, ендірілген туынды қаржы құралдары әділ құны бойынша есепке алынуы тиіс, ал сатуға арналған активтер өткізу шығыстарын немесе олардың ағымдағы құнын шегере отырып, әділ құнның ең азы бойынша ескеріледі.

Осы қаржылық есептілік бір акция есебінен алынған деректерді қоспағанда немесе егер өзгесі көрсетілмесе, мың қазақстандық теңгемен (бұдан әрі мәтін бойынша – «мың теңге») көрсетілген.

Есеп саясатындағы өзгерістер

2014 жылдың 1 қаңтарынан бастап Корпорация келесі қайта қаралған ХҚЕС-ті қолданды:

«Инвестициялық компаниялар» 10 ХҚЕС-ке (IFRS), 12 ХҚЕС-ке (IFRS) және 27 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

Түзетулерде 10 ХҚЕС-ке (IFRS) сай инвестициялық компанияның анықтамасын қанағаттандыратын компаниялар үшін шоғырландыруға қатысты талаптардан алып тастау көзделген. Шоғырландыруға қатысты талаптардың ерекшелігіне сай инвестициялық компаниялар еншілес компанияларды пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша ескеруі тиіс. Түзетулер Корпорацияға ықпалын тигізбеді, өйткені Корпорацияға 10 ХҚЕС-ке (IFRS) сай инвестициялық компанияның анықтамасын қанағаттандырмайды.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

2. ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Есеп саясатындағы өзгерістер (жалғасы)

32 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер «Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу»

Мұндай түзетулердің шеңберінде «қазіргі сәтте өзара есепке алуды жүзеге асыруға арналған заңмен бекітілген құқыққа ие болады» деген сөйлемнің мағынасын, сондай-ақ шеңберінде бір мезгілді емес жалпы төлемдер пайдаланылатын есептеу жүйелеріне қатысты өзара есепке алу критерийлері түсіндіріледі. Түзетулер Корпорацияға әсерін тигізбеді.

21 КРМФО (IFRIC) «Міндетті төлемдер» түсіндірмесі

Түсіндірмеде компанияның заңнамаға сай төлем жасау қажеттілігін тудыратын қызмет орын алғанда салықтарға, алымдарға және өзге де міндетті төлемдерге қатысты міндеттемені мойындауы тиіс екендігі көрсетіледі. Ең аз шекті мәнге қол жеткізілген жағдайда оны төлеу талап етілетін міндетті төлем жағдайында Түсіндірмеде міндеттеме ең аз шекті мәнге қол жеткізілгенге дейін мойындалмайтындығы көрсетілген. 21 КРМФО (IFRIC) түсіндірмесі Корпорацияның қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді, өйткені Корпорация алдыңғы жылдары 21 КРМФО (IFRIC) Түсіндірмелерінің талаптарына сәйкес келетін 37 ХҚЕС-те (IAS) «Резервтер, шартты міндеттемелер мен шартты активтер» белгіленген мойындау қағидаттарын ұстанды.

39 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер «Туынды құралдардың новациясы және хеджирлеуді есепке алуды жалғастыру»

Хеджирлеу құралы ретінде жіктелген туынды құрал новациясы белгілі бір критерийлерді қанағаттандырған жағдайда түзетулер хеджирлеуді есепке алуды тоқтату қажеттілігінен босатады. Түзетулер Корпорацияға әсерін тигізбеді, өйткені ағымдағы есепті кезеңде Корпорация туынды қаржы құралдарын жанартқан жоқ.

Қаржылық емес активтердің өтелетін құны туралы ақпаратты ашып көрсету – 36 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

Бұл түзетулер 36 ХҚЕС-ке (IAS) «Активтердің құнсыздануы» сай талап етілетін ақпаратты ашып көрсету бөлігінде 13 ХҚЕС (IFRS) «Әділ құны бойынша бағалау» көзделмеген салдарды жояды. Осыдан басқа, түзетулер солар бойынша құнсыздану танылған немесе кезең ішінде құнсызданудан болған зиян қалпына келтірілген активтердің немесе ақша ағындарын тудыратын бөлімшелердің өтелетін құны туралы ақпараттың ашылып көрсетілуін талап етеді. Түзетулер Корпорацияның қаржылық жағдайына немесе қызметінің нәтижелеріне әсерін тигізбеді.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Қаржы активтері

Бастапқы тану

39 ХҚЕС (IAS) ережелеріне сәйкес қаржы активтері пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері; кредиттер және дебиторлық берешек; өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар; сату үшін қолда бар қаржы активтері ретінде жіктеледі. Есепке алуда бастапқы бейнелеу кезінде қаржы активтері әділ құны бойынша бағаланады. Егер инвестициялар пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері ретінде жіктелмесе, есептілікте бейнелеу кезінде олардың әділ құнына мәміле бойынша тікелей байланысты шығасылар қосылады. Есепке алуда қаржы активтерін бастапқы бейнелеу кезінде оларға тиісті санат береді және одан кейін төменде сипатталған белгілі бір жағдайларда қаржы активтерін қайта жіктей алады.

Мойындау күні

Қаржылық активтерді сатып алу және сату бойынша барлық стандарт операциялар операция мерзімінде, яғни Корпорация өзіне активті сатып алу бойынша міндеттеме алатын мерзімде бейнеленеді. Сатып алу немесе сату бойынша стандартты операцияларға қаржы активтерін сатып алу немесе сату операциялары жатады, әрі солардың шеңберінде активтерді заңнамада белгіленген немесе нарықта қабылданған мерзімде жеткізу талап етіледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

«Бірінші күнгі кіріс»

Егер белсенді емес нарықтағы мәміле бағасы бір құрал бойынша бақыланатын нарықтағы ағымдағы нарықтық мәмілелердің әділ құнынан ерекшеленсе немесе алғашқы өлшемдері бақыланатын нарықтардағы ақпаратты ғана қамтитын бағалау әдістемесіне негізделсе, онда Корпорация дереу пайда және зияндар туралы есепте мәміле бағасы мен әділ құн арасындағы айырманы («бірінші күнгі кіріс») мойындайды. Тексерілмеген ақпарат пайдаланылған жағдайда мәміле бағасы мен үлгі негізінде айқындалған құн арасындағы айырма, тек егер бастапқы деректер тексерілетін болғанда немесе қаржы құралын мойындау тоқтаған жағдайда ғана пайда мен зияндар туралы есепте мойындалады.

Клиенттерге берілетін кредиттер

Қаржы құралдарының басқа санаттарына жіктелетін активтерді қоспағанда, нарықтық баға белгілеуі жок ақша ағындарымен айқындалатын немесе тіркелген туынды қаржы құралдары болып табылмайтын қаржы құралдары клиенттерге берілген кредиттерді білдіреді.

Корпорация беретін кредиттер бастапқыда әділ құны бойынша есепте оған қоса болған операциялық шығыстар көрсетіледі. Корпорация клиенттерге нарықтық бағадан төмен мөлшерлемелер бойынша кредиттер беру жөнінде кредиттік міндеттемені қабылдайды, осы кредиттік міндеттемелердің әділ құны бойынша міндеттеме, егер мұндай міндеттемені қабылдау шешімін Корпорация басшылығы қабылдаса, пайда мен зияндар туралы есепке немесе егер шешім акциялардың бақылау пакеті бар Акционерден алынған нұсқаулықтарға сәйкес қабылданса, акциялардың бақылау пакеті бар Акционерге болжамды бөлу ретінде сторнациялайтын жазбасымен қаржылық жағдай туралы есепте басқа міндеттемелерде ескеріледі.

Кредиттік міндеттеме кейіннен кредит берілгенге дейін пайда мен зияндар туралы есеп арқылы әділ құны бойынша түзетіледі, әрі кредиттік міндеттеме берілген ақша өтелуіне азаяды және қалған сальдо клиенттерге берілген кредиттер ретінде қаржылық жағдай туралы есепте ескеріледі. Нәтижесінде, клиенттерге берілген кредиттер бастапқыда қаржылық жағдай туралы есепте әділ құны бойынша мойындалады және кейіннен мұндай кредиттер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша ескеріледі. Клиенттерге берілген кредиттер кез келген құнсыздану резервтерін шегере отырып ескеріледі.

Әділ құнды анықтау

Есепті кезеңдегі белсенді нарықта саудалануы жүзеге асырылып отырған қаржы құралдарының әділ құны мәміле бойынша шығасылар шегерілмей нарықтық баға белгілеулер немесе дилерлердің баға белгілеулері негізінде (ұзақ позицияларды сатып алуға арналған баға белгілеу және қысқа позицияларды сату үшін баға белгілеу) анықталады.

Белсенді нарықта саудалануы жүзеге асырылмайтын өзге қаржы құралдарының әділ құны ынғайлы бағалау әдістемелері пайдалана отырып анықталады. Бағалау әдістемелеріне таза келтірілген құн негізіндегі модель, бақыланатын нарықта бағасы бар ұқсас құралдармен салыстыру, опциондарды бағалау модельдері және басқа бағалау модельдері кіреді.

Өзара есепке алу

Қаржылық жағдай туралы есепте тек таза сальдоны бейнелей отырып, қаржы активтері мен міндеттемелерді өзара есепке алу өзара есепке алуды жүргізуге заңды бекітілген құқық және бір мезгілде міндеттемені реттеумен активті іске асыру ниеті болған кезде ғана жүзеге асырылады. Бұл, әдетте, өзара есепке алу туралы бас келісімдерге қатысты орындалмайды және тиісті активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте толық сомала көрсетіледі.

Ақша қаражаты және олардың баламалары

Ақша қаражаты мен олардың баламаларына активтің пайда болу күнінен бастап 90 күннен артық емес өтеу мерзімі бар ағымдағы және депозит шоттарында пайдалануда шектелмейтін қаражат кіреді.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Туынды қаржы құралдары

Корпорация өзінің әдеттегі қызметінің барысында валюта нарықтарында және капитал нарықтарында түрлі туынды қаржы құралдарын (оның ішінде, фьючерстер, форвардтар, своптар мен опциондар) пайдаланады. Осы қаржы құралдары саудаға арналады және бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі. Әділ құн нарықтық баға белгілеудің немесе тиісті базалық құралдардың ағымдағы нарықтық және шарттық құнға әрі басқа да факторларға негізделген бағалау үлгілерінің негізінде айқындалады. Оң әділ құны бар туынды қаржы құралдары активтердің құрамында, ал теріс әділ құнымен – міндеттемелердің құрамында көрсетіледі. Аталған құралдармен жасалған операциялардан болған кірістер мен шығыстар саудалық бағалы қағаздармен операциялар бойынша таза кірістердің / (шығыстардың) немесе шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістердің / (шығыстардың) құрамында қаржы құралының түріне қарай (сауда операциялары) пайда мен зияндар туралы есепте көрсетіледі.

Басқа қаржы құралдарының құрамына ендірілген туынды құралдар жеке ескеріледі және егер оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдер негізгі шарттардың тәуекелдерімен және сипаттамаларымен тығыз байланысты болмаса және осы негізгі шарттар сатуға арналмаса және пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланбаса, әділ құны бойынша көрсетіледі. Негізгі шарттан бөлінген ендірілген туынды құралдар сауда портфелінің құрамында әділ құны бойынша ескеріледі, бұл ретте әділ құнның барлық өзгерістері пайда мен зияндар туралы есепте көрсетіледі.

Қарыз қаражаты

Шығарылған қаржы құралдары немесе олардың құрамдастары міндеттемелер ретінде жіктеледі, егер шарттық келісімнің нәтижесінде Корпорацияның ақша қаражатын немесе өзге де қаржы активтерін жеткізу не болмаса меншікті үлес құралдарының тіркелген санына ақша қаражатының немесе басқа да қаржы активтерінің тіркелген сомасына айырбас арқылы міндеттемені өзге тәсілмен орындауға міндеттемесі болса. Мұндай құралдарға үкімет алдындағы берешек, кредиттік ұйымдардың қаражаты, акционердің алдындағы берешек, шығарылған борыштық бағалы қағаздар кіреді. Бастапқыда мойындалғаннан кейін қарыз қаражаты пайыздың тиімді мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Кірістер мен шығыстар міндеттемелердің мойындалуы тоқтаған кезде, сондай-ақ амортизация үрдісінде пайда мен зияндар туралы есепте бейнеленеді.

Операциялық жалдау – Корпорация жалдаушы ретінде

Мүлікті жалдау операциялық жал ретінде жіктеледі, әрі мұндайда жалға беруші жалдау нысанына меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен пайданы іс жүзінде өзіне сақтап қалады. Операциялық жалдау шарты бойынша төлемдер жалдау мерзімі ішінде бірдей шығыстарға жатқызылады және өзге операциялық шығыстар құрамында ескеріледі.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Корпорация қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының объективті белгілерінің болуын бағалайды. Қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы активті бастапқы танудан кейін орын алған бір немесе одан артық оқиға (орын алған «шығынның туындау жағдайы») нәтижесінде құнсызданудың объективті дәлелі болған және шығын орын алған жағдай (немесе жағдайлар) сенімді түрде бағалауға болатын қаржы активі мен қаржы активтерінің тобынан күтілетін болашақ ақша қаражаты ағымдарына әсер еткен жағдайда ғана құнсызданған ретінде шартты түрде белгіленеді.

Құнсыздану белгілеріне қарыз алушы немесе қарыз алушылар тобының айтарлықтай қаржылық қиындықтарының болуы, пайыздардың немесе негізгі қарыз сомасының төлемдері бойынша міндеттемелерді бұзуы, банкротқа ұшыраудың немесе қаржылық қайта ұйымдастырудың жоғары ықтималдылығы, сондай-ақ бақыланатын нарықтан алынатын ақпарат негізіндегі дәлел, күтілетін болашақ ақша қаражаты ағымдарының азаюы, мысалы мерзімі өткен төлемдер деңгейіндегі немесе активтер бойынша шығындармен ортақтастырылатын экономикалық жағдайлардағы өзгерістер кіреді.

Кредиттік ұйымдардағы қаражат және клиенттерге берілген кредиттер

Амортизацияланған құн бойынша есепке алынатын кредиттік ұйымдардағы қаражат пен клиенттерге берілетін кредиттерге қатысты Корпорацияның ең бірінші дербес негізде жеке маңызды қаржы активтері үшін немесе жеке маңызды болып табылмайтын қаржы активтері үшін тұтас құнсызданудың объективті белгілері болуын бағалайды. Соған қатысты құнсыздану шығындары мойындалатын дербес негізде құнсыздану мәніне бағаланатын активтер жиынтық негізде құнсыздану мәніне бағаланбауы тиіс.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы активінің құнсыздануы (жалғасы)

Кредиттік ұйымдардағы қаражат және клиенттерге берілген кредиттер (жалғасы)

Құнсызданудан шығынға ұшыраудың объективті дәлелдері болған жағдайда, шығын сомасы активтердің ағындағы құны мен ақшалай қаражаттың болашақ бағалау ағымдарының келтірілген құнының (әлі ұшырамаған кредиттер бойынша болашақ күтілетін шығындарды ескермейтін) арасындағы айырманы білдіреді. Активтің ағымдағы құны резерв шотын пайдалану есебінен төмендейді және шығын сомасы пайда мен зияндар туралы есепте танылады. Пайыздық кірістер актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде төмендетілген ағымдағы құн бойынша есептелуін жалғастырады. Өтеудің нақты перспективалары болмаған және барлық қамтамасыз ету іске асырылған немесе Корпорация берілген жағдайда, кредиттер мен тиісті резерв есептен шығарылады. Егер келесі жылы құнсыздану шығындарын бағалау сомасы құнсыздану шығындары танылғаннан кейін болған оқиғаларға байланысты көбейсе немесе азайса, бұрын танылған құнсыздану шығындарының сомасы резерв шотын түзету арқылы көбейтіледі немесе азайтылады. Егер есептен шығару кейіннен қалпына келтірілетін болса, онда қалпына келтіру сомасы пайда мен зияндар туралы есепте көрсетіледі.

Болашақ күтілетін ақша ағымдарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Егер кредит ауыспалы пайыздық мөлшерлеме бойынша берілген болса, онда құнсыздану шығындарын бағалау үшін дисконттау мөлшерлемесі ағымдағы тиімді пайыздық мөлшерлеме болады. Қамтамасыз ету ретінде берілген қаржылық активтер бойынша болашақ күтілетін ақша ағымдарының келтірілген құнының есебі өндіру мүмкіндігінің болуына қарамастан қамтамасыз етуді алу мен іске асыру шығындары шегерілген өндіріп алу жағдайында алынуы мүмкін ақшалай қаражатты бейнелейді.

Құнсыздану белгілерінің болуын жиынтық бағалау мақсатында қаржы активтері кредиттік тәуекелдің актив түрі, сала, географиялық орналасу, қамтамасыз ету түрі, төлемдердің уақытылы болуы және басқа да факторлар сияқты сипаттамалары ескеріле отырып кредиттік рейтингтердің ішкі банктік жүйесі негізінде топтарға бөлінеді.

Құнсыздануы жиынтық негізде бағаланатын қаржылық активтер тобы бойынша болашақ ақша ағымдары активтер бойынша шығындарға, топ активтерінің сипаттамасына ұқсас кредиттік тәуекелдердің сипаттамасына қатысты тарихи ақпарат негізінде анықталады. Шығындар бойынша тарихи ақпарат шығындар бойынша тарихи ақпарат бар жылдарға әсерін тигізбеген қолданыстағы талаптардың әсерін бейнелеу және осы сәтте жоқ тарихи кезең үшін талаптардың әсерін жоққа шығару мақсатында бақыланатын нарықтағы ағымдық ақпарат негізінде түзетіледі. Болашақ ақша ағымдарының өзгерістерін бағалау әрбір жыл үшін бақыланатын нарықтағы тиісті ақпараттың өзгерістерін бейнелейді және сәйкес келеді (мысалы, жұмыссыздық деңгейіндегі, жылжымайтын мүлік бағаларындағы, тауар бағаларындағы, төлем мәртебесіндегі немесе Корпорация шеккен залалдар мен мөлшерінің дәлелі болатын басқа факторлардағы өзгерістер). Келешек ақша ағымдарын бағалау үшін пайдаланылатын әдістеме мен жорамалдар шығындарды бағалау мен нақты нәтижелер арасындағы алшақтықты қысқарту үшін үнемі қайта қаралып отырады.

Кредиттерді қайта құрылымдау

Кепіл затын өндіріп алудың орнына, мүмкіндігіне қарай, Корпорация кредиттер бойынша талаптарды қайта қарастыруға тырысады, мысалы, төлемнің шарттық мерзімдерін ұзартып, кредит берудің жаңа талаптарын келіседі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы активінің құнсыздануы (жалғасы)

Кредиттерді қайта құрылымдау (жалғасы)

Мұндай қайта құрылымдаудың есебі келесі тәсілмен жасалады:

- Егер кредиттің валютасы өзгерсе, алдыңғы кредиттің мойындалуы тоқтатылады, ал жаңа кредит қаржылық жағдай туралы есепте мойындалады;
- Егер қайта құрылымдау қарыз алушының қаржылық қиындықтарымен негізделмесе, Корпорация төменде сипатталған қаржылық міндеттемелердің мойындалуын тоқтату үшін қолданылатын әдіске ұқсас әдісті қолданады;
- Егер қайта құрылымдау қарыз алушының қаржылық қиындықтарымен негізделсе және кредит қайта құрылымдаудан кейін құнсызданған болып есептелсе, Корпорация жаңа талаптарға сәйкес бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған келешек ақша ағындарының келтірілген құны мен қайта құрылымдауға дейінгі ағымдағы құн арасындағы айырманы есепті кезеңде құнсыздану шығыстарының құрамында мойындайды. Егер кредит қайта құрылымдаудың нәтижесінде құнсызданбаған болса, Корпорация тиімді пайыздық мөлшерлемені қайта есептейді;
- Кредит, егер ол бойынша талаптар қайта қаралса, мерзімі өткен болып табылмайды. Корпорация басшылығы болашақ төлемдерді жасаудың барлық критерийлерін және олардың мүмкіндіктерін сақтауында көз жеткізу үшін қайта құрылымдалған кредиттерді үнемі қайта қарап отырады. Мұндай кредиттер жеке немесе жиынтық негізде құнсыздану мәніне бағалануын жалғастырады немесе олардың өтелетін құны кредит бойынша бастапқы немесе ағымдағы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып бағаланады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржы активтері

Қаржы активінің (немесе қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігінің немесе Компанияның ұқсас қаржы активтерінің бір бөлігінің) қаржылық жағдай туралы есепте танылуы тоқтатылады, егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Корпорация активтен келетін ақша ағымдарын алу құқығын берсе немесе алған ақша ағымдарын толығымен елеулі кешіктірусіз «транзит» келісім талаптарында үшінші тарапқа аудару міндеттемесін қабылдаса; сондай-ақ
- Корпорация (а) не активтен түсетін бүкіл пайда мен тәуекелді түгелімен дерлік берсе, (б) не бермесе, алайда активтен түсетін пайда мен тәуекелді өзінде де сақтамайтын болса, бірақ осы активтің бақылануын берсе.

Корпорация активтен келетін ақша ағымдарын алу құқығын оған байланысты бүкіл пайда мен тәуекелді бермей де, өзінде сақтамай да, сондай-ақ активтің бақылануын бермей де берсе, мұндай актив есепке алуда Корпорацияның бұл активтегі қатысуын жалғастыратын шекте бейнеленеді. Берілген актив бойынша кепілдеме нысанындағы активке қатысуды жалғастыру Корпорацияға төлемге берілуі мүмкін өтемің ең жоғарғы мөлшері мен активтің бастапқы ағымдағы құны мәндерінің ең азы бойынша бағаланады.

Қаржылық міндеттемелер

Қаржылық міндеттеме тиісті міндеттеме орындалған, күші жойылған немесе қолданылу мерзімі аяқталған жағдайда есептен алынады.

Қолданыстағы бір қаржылық міндеттемені сол кредитордың алдындағы басқа міндеттемеге елеулі ерекшеленетін талаптарда ауыстырған кезде немесе қолданыстағы міндеттеме талаптарына елеулі өзгерістер енгізілген жағдайда, бастапқы міндеттеме есептен алынады, ал жаңа міндеттеме пайда мен зияндар туралы есепте міндеттемелердің ағымдағы құнындағы айырма таныла отырып, есепке алуда бейнеленеді.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Салық салу

Қазіргі уақытта Қазақстанда негізгі салық мәселелерін реттейтін бірыңғай Салық кодексі қолданылады. Қолданылатын салықтарға қосылған құнға салынатын салық, корпоративтік табыс салығы, әлеуметтік және басқа да салықтар кіреді. Көп жағдайларда нормативтік-құқықтық актілерді қолдану бойынша атқарушылық өкімдер түсініксіз болып табылады немесе олар тіптен жоқ және үлгі боларлық жағдайлардың шамалысы ғана анықталды. Ведомстволар арасында, сондай-ақ бір ведомствоның ішінде ережелердің зани тұжырымдамасына қатысты түрлі пікірлер жиі кездеседі, бұл біршама белгісіздік пен кикілжің жағдайлар тудырады. Салық декларациялары, сондай-ақ зани реттеудің басқа да салалары (мысалы, кеден және валюталық бақылау мәселелері) заң бойынша елеулі айыппұлдарды, өсімпұлды және тұрақсыздық айыбын есептеуге құқылы бірнеше ведомство бақылауында. Мұндай жағдай, мысалы, салықтық заңнама жүйелері анағұрлым дамыған басқа елдерге қарағанда Қазақстанда салықтық тәуекелдер ықтималдылығының үлкен дәрежесін қалыптастырады.

Басшылық Корпорация оның қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының салық заңнамасының ережелерін ұстанады деп есептейді. Дегенмен, тиісті органдар даулы салық мәселелеріне қатысты өзге ұстанымды ұстана алады деген тәуекел бар.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген, күнделікті қызмет көрсету шығасылары ескерілмеген нақты құны бойынша бейнеленеді. Мұндай құнға, егер олар мойындау критерийлеріне жауап берсе, орын алу фактісі бойынша танылатын құрал-жабдықты ауыстыруға байланысты шығындар кіреді.

Бұл активтің ағымдағы құнын өтеудің мүмкін еместігін көрсететін оқиғалар мен жағдайлардағы өзгерістер туындаған жағдайда, негізгі құралдардың ағымдағы құнының құнсыздануы бағаланады.

Нысанның амортизациясы ол пайдалану үшін қол жетімді болғанда ғана басталады. Амортизация активтердің пайдалы қызметінің бағалау мерзімдеріне негізделген келесі жылдық мөлшерлемелер бойынша желілік әдіспен есептеледі:

Ғимарат және құрылыстар	4,5%
Компьютерлер мен оргтехника	10%-20%
Көлік құралдары	10%
Басқасы	7%-10%

Қалдық құны, пайдалы қызмет мерзімі және активтердің амортизациясын есептеу әдістемелері әрбір есепті жыл соңында сарапталады және қажет болған жағдайда түзетіледі.

Жөндеу және бұрынғы қалпына келтіру шығыстары оларды жүзеге асыру шамасына қарай шығындарға жатқызылады және олар капиталға айналатын жағдайларды қоспағанда, басқа да операциялық шығыстардың құрамына қосылады.

Инвестициялық меншік

Инвестициялық меншік жылжымайтын мүлікті ұзақ мерзімге жалға беруден болатын кірістерді немесе Корпорация негізгі құралдар ретінде пайдаланбайтын мүлік құнының өсімінен болатын кірістерді алуға арналған.

Бастапқыда инвестициялық жылжымайтын мүлік, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, нақты құны бойынша бағаланады. Баланстық құнға, мойындау критерийлерін орындау шартымен мұндай шығындардың пайда болуы сәтін қолдағы инвестициялық жылжымайтын мүліктің бөліктерін ауыстыру құны кіреді және инвестициялық мүлікке күнделікті қызмет көрсету шығындары кірмейді. Инвестициялық жылжымайтын мүлік кейіннен, жинақталған амортизацияны шегере отырып, өзіндік құны бойынша бағаланады. Инвестициялық жылжымайтын мүлік пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде желілік негізде амортизацияланады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің қаржылық есептілік туралы есепте мойындалуын тоқтату ол шыққан кезде не болмаса келешекте экономикалық пайда алу күтілмесе, жүзеге асырылады. Инвестициялық жылжымайтын мүлікті есептен шығарудан болған кез келген кірістер мен залалдар мойындалуы тоқтаған жылы жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктен инвестициялық жылжымайтын мүлікке аударымдар тек пайдалануда өзгерістер болғанда ғана жүзеге асырылады. Инвестициялық жылжымайтын мүліктен меншік иесі алып отырған жылжымайтын мүлік объектісіне аудару кезінде баланстық құнның өзгеруі болмайды, өйткені Корпорация инвестициялық жылжымайтын мүлік үшін, сол сияқты меншік иесі алып отырған жылжымайтын мүлік үшін, қоса санат үшін өзіндік құн бойынша есепке алу үлгісін пайдаланады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтерге бағдарламалық жасақтама мен лицензиялар кіреді.

Бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда нақты құны бойынша бағаланады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген нақты құны бойынша көрсетіледі. Шектелген пайдалы қызмет ету мерзімі бар материалдық емес активтер 1-тен 10-ке дейінгі жылды құрайтын пайдалы қызмет мерзімі ішінде амортизацияланады, мүмкін құнсыздану белгілері болған жағдайда, құнсыздану мәніне сарапталады.

Амортизация активтерді пайдалы пайдаланудың келесі бағалау мерзімдерінің ішінде желілік әдіспен есептеледі:

Материалдық емес активтер 10%-100%

Сатуға арналған деп жіктелетін активтер

Корпорация айналымнан тыс активтерді, егер олардың ағымдағы құнын өтеу көбінесе пайдалану барысында емес, мәмілені іске асыру барысында жоспарланса, сатуға арналған деп жіктеп отыр. Бұл үшін айналымнан тыс активтер мұндай активтерді сатудың әдеттегі, үлгі шарттары болып табылатын шарттарда оларды қазіргі күйінде дереу сату үшін қолжетімді болуы тиіс, бұл ретте олардың сатылуы жоғары ықтималдылық деңгейімен сипатталуы тиіс.

Сатудың жоғары ықтималдылығы Корпорация басшылығының айналымнан тыс активті іске асырудың жоспарын қатаң түрде орындау ниетін болжайды. Бұл ретте сатып алушыны іздестіру және мұндай жоспарды орындау бойынша белсенді іскімәлдер жоспары басталуы тиіс. Бұдан басқа айналымнан тыс актив оның ағымдағы әділ құнын ескере отырып негізделген болып табылатын баға бойынша өткізілуге белсенді түрде ұсынылуы тиіс. Сонымен бірге сатылымды аяқталған мәміле ретінде көрсету сатуға арналған ретінде айналымнан тыс активтер жіктелген күннен бастап бір жылдың ішінде күтілуі тиіс.

Корпорация сатуға арналған деп жіктелетін активтерді ағымдағы құнның ең аз мәні және сату шығыстарын шегере отырып әділ құны бойынша бағалайды. Активтердің ағымдағы құнының ықтимал құнсыздану оқиғалары немесе соған көрсететін жағдайлардың өзгеруі басталған жағдайда Корпорация сату шығыстарын шегере отырып олардың құнын әділ құнына дейін бастапқы, сондай-ақ кейінгі есептен шығару кезінде құнсызданудан болған шығынды көрсетеді.

Жарғылық капитал

Акционерлік капиталға жарналар шығаруға арналған тікелей шығындарды шегере отырып тарихи құны бойынша мойындалады.

Дивидендтер

Дивидендтер есепті мерзімге дейін жарияланған жағдайда ғана міндеттемелер ретінде танылады және есепті мерзімдегі капитал сомасынан шегеріледі. Егер есепті кезеңге дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есепті кезеңнен кейін, бірақ қаржылық есептіліктің бекітілу мерзіміне дейін ұсынылған немесе жарияланған болса, дивидендтер туралы ақпарат есептілікте ашылады.

Шартты бөлу резерві

Корпорация Акционердің атынан нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлемелер бойынша кредиттік келісімді жасағанда, кредиттік міндеттеменің әділ құны Акционерге болжамды бөлу ретінде шартты бөлу бойынша резерв ретінде мойындалады.

Қосымша капитал

Корпорация Акционерден нарықтық бағадан төмен мөлшерлемелер бойынша кредиттерді немесе басқа да қаржылық көмекті алғанда, алынған ақшалай өтемақы мен кредиттердің немесе басқа да қаржылық көмектің әділ құны арасындағы айырма қосымша капитал ретінде ескеріледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Резервтер

Корпорацияның өткеніндегі белгілі бір оқиғаның салдарынан реттелуі ықтималдылықтың үлкен дәрежесіндегі болашақ экономикалық пайданы қамтитын ресурстар шығысын талап ететін және сенімділіктің жеткілікті дәрежесінде бағалауға болатын заңды немесе ерікті түрде қабылдаған міндеттемелері болса, резервтер танылады.

Шартты активтер және міндеттемелер

Шартты міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленбейді, мұндайда оларды өтеуге байланысты ресурстардың шығарылуы күмәнді болып табылатын жағдайларды қоспағанда олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады. Шартты активтер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленбейді, мұндайда оларға байланысты экономикалық пайданы алу мүмкін болып табылатын жағдайларда олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады.

Кірістер мен шығыстарды тану

Егер Корпорация экономикалық пайда алады деген жоғары ықтималдық бар болса, және егер түсімнің сенімді бағалануы мүмкін болса, түсім танылады. Қаржылық есептілікте түсімді тану үшін мынадай критерийлер орындалуы тиіс:

Пайыздық және дәл сондай кірістер мен шығыстар

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары бойынша пайыздық кірістер мен шығыстар дисконттау кезіндегі тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша бейнеленеді, ол бойынша қаржылық құралды пайдаланудың болжалды мерзімі ішінде немесе қолданылуына қарай қысқарак мерзім ішінде күтілетін болашақ ақша төлемдері мен түсімдері дәлдікпен қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнында келтіріледі. Есептеу кезінде қаржы құралы бойынша барлық шарттық талаптар (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын құралға тікелей байланысты комиссиялық немесе қосымша шығыстар ескеріледі, бірақ кредиттер бойынша келешек шығындар ескерілмейді. Корпорация төлемдердің немесе түсімдердің бағаларын қайта қарастырған жағдайда, қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің ағымдағы құны түзетіледі. Түзетілген ағымдағы құн бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде есептеледі, ал ағымдағы құнның өзгерісі пайыздық кірістер мен шығыстар ретінде бейнеленеді.

Қаржылық есептілікте бейнеленген қаржы активінің немесе ұқсас қаржы активтер тобының құны құнсыздану салдарынан төмендеген жағдайда, пайыздық кірістердің бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша жаңа ағымдағы құн негізінде танылуы жалғаса береді.

Комиссиялық кірістер

Корпорация клиенттерге көрсететін әр түрлі қызметтерден комиссиялық кірістер алады.

Кредитті ұйымдастырғаны үшін комиссияның мерзімі тиісті тікелей шығындармен бірге ұлғайтылады және кредиттің тиімді пайыздық мөлшерлемесін түзету ретінде мойындалады. Егер кредитті беру міндеттемесінің салдарынан кредитті беру туралы шарт жасалатын болса, кредитті беру міндеттемесі үшін комиссия келешек кезеңдер кірістерінің құрамына (тиісті тікелей шығындармен бірге) кіреді және кейіннен кредит бойынша нақты кірістерді түзету ретінде көрсетіледі. Егер кредитті беру міндеттемесі кредиттің берілуіне әкеліп соқтырған жағдайда, ол төмен деп бағаланады, әрі кредитті беру міндеттемесі үшін комиссия кредитті беру міндеттемесінің қалған кезеңінің ішінде пайда мен зияндар туралы есепте көрсетіледі. Кредитті берумен аяқталмаған кредитті беру жөніндегі міндеттемелердің қолданылу мерзімі өткеннен кейін кредитті беру жөніндегі міндеттеме үшін комиссия оның қолданылу мерзімінің аяқталу күніне пайда мен зияндар туралы есепте мойындалады. Басқа да комиссиялар қызметтердің көрсетілуіне қарай көрсетіледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**Шетел валюталарын қайта есептеу**

Қаржылық есептілік Корпорацияның функционалдық валютасы мен есептілік беру валютасы болып табылатын қазақстандық теңгемен беріледі. Шетел валюталарындағы операциялар алдымен операция мерзімінде әрекет ететін айырбастау бағамы бойынша қызметтік валютаға қайта есептеледі. Шетел валюталарында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын айырбас бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Шетел валюталарындағы операцияларды қайта есептеу кезінде туындайтын кірістер мен шығыстар пайда мен зияндар туралы есепте «Шетел валюталарындағы операциялар бойынша таза кірістер – Валюталық баптарды қайта бағалау» бабы бойынша бейнеленеді. Шетел валютасында нақты құны бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар операцияны жасау күніне қолданылатын айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі. Шетел валютасында әділ құны бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданылатын айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі.

Шетел валютасындағы операциялар бойынша шарттық айырбастау бағамы мен мұндай операция мерзіміндегі ҚР ҰБ ресми бағамы арасындағы айырма шетел валютасындағы операциялар бойынша шығыстар шегеріле отырып кірістер құрамына енгізіледі. Төменде Корпорация қаржылық есептілікті жасау кезінде пайдаланған айырбас бағамдары келтірілген:

	31 желтоқсан	
	2014 жыл	2013 жыл
Теңге/АҚШ доллары	182,35	153,61
Теңге/Еуро	221,97	211,17
Теңге/Ресей рублі	3,17	4,69

Есеп саясатының болашақта өзгеруі**Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген**

Төменде Компанияның қаржылық есептілігін жариялау күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген стандарттар ұсынылады. Компания осы стандарттарды олар күшіне енгеннен кейін қолдануды жоспарлап отыр.

9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары»

2014 жылғы шілдеде ХҚЕС жөніндегі кеңес 9 ХҚЕС-тің (IFRS) «Қаржы құралдары» түпкі редакциясын жариялады, оған қаржы құралдары бойынша жобаның барлық сатылары кіріп, 39 ХҚЕС-ті (IAS) «Қаржы құралдары: тану және бағалау», сондай-ақ 9 ХҚЕС-тің (IFRS) барлық алдыңғы нұсқаларын ауыстырады. Стандарт жіктеу мен бағалауға, құнсыздануға және хеджирлеуді есепке алуға қатысты жаңа талаптарды енгізеді. 9 ХҚЕС (IFRS) 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Ретроспективті қолдану талап етіледі, бірақ салыстырмалы ақпаратты ұсыну міндетті емес. Егер бастапқы тану күні – 2015 жылғы 1 ақпан немесе одан ерте болса, 9 ХҚЕС-тің (IFRS) алдыңғы нұсқаларының мерзімінен бұрын қолданылуына жол беріледі. 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану Корпорацияның қаржы активтерін жіктеуге және бағалауға әсерін тигізеді, бірақ оның қаржылық міндеттемелерінің жіктелуіне және бағалауына әсерін тигізбейді.

15 ХҚЕС (IFRS) «Клиенттермен жасалған шарттар бойынша түсім»

2014 жылғы мамырда жарияланған 15 ХҚЕС (IFRS) клиенттермен жасалған шарттар бойынша түсімге қатысты қолданылатын жаңа бес деңгейлі модельді белгілейді. Жалдау шарттары, сақтандыру шарттары бойынша, сондай-ақ қаржы құралдарына және 17 ХҚЕС (IAS) «Жалдау», 4 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары» және 39 ХҚЕС (IAS) «Қаржы құралдары: тану және бағалау» (немесе, 9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары» мерзімінен бұрын қолданылған жағдайда) қолданылу аяларына қатысты басқа да келісімшарттық құқықтар мен міндеттемелерге қатысты туындайтын түсім тиісінше 15 ХҚЕС-тің (IFRS) қолданылу аясына кірмейді және тиісті стандарттармен реттеледі.

15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай түсім компания клиентке тауарлардың берілуіне немесе қызметтердің көрсетуіне айырбас ретінде аламын деп отырған сыйақыны көрсететін сома бойынша танылады. 15 ХҚЕС (IFRS) қағидаттары түсімді бағалауға және тануға қатысты барынша құрылымдалған тәсілді көрсетеді.

Жаңа стандарт барлық компанияларға қолданылады және түсімді мойындау бойынша ХҚЕС-тің барлық ағымдағы талаптарын ауыстырады. Толық немесе түрлендірілген ретроспективті қолдану 2017 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін талап етіледі. Қазіргі сәтте Корпорация 15 ХҚЕС-тің (IFRS) әсерін бағалап, оны күшіне ену күніне қолдануды жоспарлап отыр.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Есеп саясатының болашақта өзгеруі (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген (жалғасы)

14 ХҚЕС (IFRS) «Кейінге қалдырылған тарифтік түзетулер шоттары»

14 ХҚЕС (IFRS) қолдануға міндетті емес стандарт болып табылады, әрі ол қызметі тарифтік реттеуге жататын компанияға ХҚЕС-ті алғаш рет қолданған кезде кейінге қалдырылған тарифтік түзетулердің шоттары үшін ағымдағы есеп саясаттарының көпшілігін қолдануды жалғастыруға мүмкіндік береді. 14 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданатын компаниялар кейінге қалдырылған тарифтік түзетулердің шоттары бойынша қалдықтар мен қозғалысты қаржылық жағдай туралы есепте және пайда мен зияндар туралы және тиісінше басқа да жиынтық кіріс туралы есепте бөлек жолдармен көрсетуге міндетті. Стандарт компанияның тарифтік реттеу мәнін және онымен қоса жүретін тәуекелдерді, сондай-ақ тарифтік реттеудің оның қаржылық есептілік әсерлерін ашып көрсетуді талап етеді. 14 ХҚЕС (IFRS) 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Корпорация есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес жасайтындықтан, бұл стандарт оған қолданылмайды.

19 ХҚЕС-ке (IAS) Белгіленген төлемдері бар зейнетақы бағдарламалары: Жұмыскерлердің жарналары

19 ХҚЕС (IAS) компаниядан белгіленген төлемдері бар зейнетақы бағдарламаларын есепке алу үшін жұмыскерлердің немесе үшінші тұлғалардың тарапынан жарналарды ескеруін талап етеді. Егер жарналар көрсетілетін қызметтерге байланысты болған жағдайда, олар теріс пайда ретінде қызмет ету кезеңдерге жатқызылуы тиіс. Түзетулер, егер жарна сомасы қызмет ету жылдарына байланысты болмаса, компания мұндай жарналарды қызмет ету кезеңдері бойынша бөлудің орнына, мұндай жарналарды осындай қызметтер көрсетілген кезеңде ағымдағы қызметтер құнының азаюы ретінде мойындай алады. Түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Бұл түзетулер Корпорацияға әсерін тигізбейді, өйткені жұмыскерлердің немесе үшінші тұлғалардың тарапынан жарналармен бірге белгіленген төлемдері бар зейнетақы бағдарламалары жоқ.

11 ХҚЕС-ке (IFRS) «Бірлескен қызмет: қатысу үлестерінің сатып алынуын есепке алу» түзетулер

11 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер бірлескен операцияның қатысушысы сондағы бірлескен операция бизнесті білдіретін бірлескен операциядағы қатысу үлесінің сатып алынуын есепке алу кезінде бизнестің бірігуін есепке алу үшін тиісті 3 ХҚЕС (IFRS) талаптарын қолдануды талап етеді. Сондай-ақ түзетулер бірлескен операцияда бұрын ұсталған қатысу үлесі, бірлескен бақылауды сақтау кезінде дәл сол бірлескен операцияда қосымша қатысу үлесін сатып алу кезінде қайта бағаланбайтындығын нақтылайды. Сонымен қатар, 11 ХҚЕС-ке (IFRS) қолдануы аясынан алынған ерекшелік қосылды, әрі ол түзетулер, бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптар, есеп беретін кәсіпорынды қоса алғанда, түпкі бақылауға ие болатын бір тараптың жалпы бақылауында болған жағдайларда қолданылмайды.

Түзетулер бірлескен операциядағы бастапқы қатысу үлесін сатып алу үшін, сол сияқты дәл сол бірлескен операциядағы кез келген кейінгі үлестерді сатып алу үшін де қолданылады және 2016 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты перспективті негізде күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Бұл түзетулер Корпорацияға қандай да бір әсерін тигізбейді деп күтілмейді.

16 ХҚЕС-ке (IAS) және 38 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер: «Жол берілетін амортизациялау әдістерін түсіндіру»

Түзетулер 16 ХҚЕС (IAS) және 38 ХҚЕС (IAS) қағидаттарының бірін түсіндіреді, атап айтқанда, түсім компания активті пайдаланудан тұтынатын экономикалық пайданы емес, операциялық қызметтен (соның бір бөлігі актив болып табылады) болған экономикалық пайданы болжамды тұтыну құрылымын көрсетеді. Нәтижесінде, түсімге негізделген амортизация әдісі негізгі құралдарды амортизациялау үшін пайдалана алмайды және тек өте шектелген жағдайларда ғана материалдық емес активтерді амортизациялау үшін пайдаланылуы мүмкін. Түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін перспективті түрде күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Бұл түзетулер Корпорацияға қандай да бір әсерін тигізбейді деп күтілуде, өйткені Корпорация айналымнан тыс активтерді амортизациялау үшін түсімге негізделген әдістерді қолданбайды.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Есеп саясатының болашақта өзгеруі (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген (жалғасы)

16 ХҚЕС-ке (IAS) және 41 ХҚЕС-ке (IAS) «Ауыл шаруашылығы: жеміс беретін өсімдіктер» түзетулер

Түзетулер жеміс беретін өсімдіктердің анықтамасына жауап беретін биологиялық активтерді есепке алуға қойылатын талаптарды өзгертеді. Түзетулерге сәйкес жеміс беретін өсімдіктердің анықтамасына жауап беретін биологиялық активтер 41 ХҚЕС (IAS) қолданылу аясынан алынып тасталады. Оның орнына соларға қатысты 16 ХҚЕС (IAS) қолданылады. Бастапқыда танылғаннан кейін жеміс беретін өсімдіктер жинақталған бастапқы құны бойынша (піскенге дейін) және бастапқы құны бойынша есепке алу моделін не болмаса қайта бағалау моделін (піскеннен кейін) пайдалана отырып ескеріледі. Түзетулер жеміс беретін өсімдіктерден өсетін өнім 41 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылу аясында қалатындығын көрсетеді және сату шығындарын шегере отырып әділ құны бойынша ескеріледі. ХҚЕС (IAS) «Мемлекеттік субсидияларды есепке алу және мемлекеттік жәрдем туралы ақпаратты ашып көрсету» жеміс беретін өсімдіктерге қатысты мемлекеттік субсидиялар үшін қолданылады. Түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін ретроспективті түрде күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Бұл түзетулер Корпорацияға қандай да бір әсерін тигізбейді деп күтіледі, өйткені Корпорацияның жеміс беретін өсімдіктері жоқ.

27 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер: «Жекелеген қаржылық есептілікте капиталға қатысу әдісі»

Түзетулер компанияларға жекелеген қаржылық есептілікте еншілес компанияларға, бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестицияларды есепке алу үшін капиталға қатысу әдісін пайдалануға мүмкіндік береді. ХҚЕС-ті қолданып жүрген және жекелеген қаржылық есептілікте капиталға қатысу әдісіне көшуге бел бұған компаниялар бұны ретроспективті түрде жасауы тиіс. ХҚЕС-ті алғаш рет қолданатын және жекелеген қаржылық есептілік үшін капиталға қатысу әдісін таңдайтын компаниялар бұл әдісті ХҚЕС-ке өту күніне қолдануы тиіс. Түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қазіргі сәтте Корпорацияға жекелеген қаржылық есептілікті жасау үшін бұл түзетулерді қолдану мүмкіндігін қарастырады. Бұл түзетулер Корпорацияның қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді.

10 ХҚЕС-ке (IFRS) және 28 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер: «Инвестор мен оның қауымдасқан компаниясы немесе бірлескен кәсіпорны арасында активтерді сату немесе беру»

Түзетулер қауымдасқан компанияға немесе бірлескен кәсіпорынға берілетін еншілес компанияға бақылаудан айырылуға қатысты 10 ХҚЕС-ке (IFRS) және 28 ХҚЕС-ке (IAS) талаптары арасындағы мәлім сәйкессіздікті шешеді. Түзетулер инвестор оның және қауымдасқан компанияның немесе бірлескен кәсіпорынның арасындағы 3 ХҚЕС (IFRS) анықтамасында бизнесті білдіретін активтерді сатудан немесе беруден болған толық кірісті немесе шығынды мойындайтындығын нақтылайды. Бұрынғы еншілес компанияға салынған инвестицияның әділ құны бойынша қайта бағалаудан болған кіріс немесе шығын ол бұрынғы еншілес компаниядағы тәуелсіз инвестордың қатысу үлесіне жататын шамада ғана танылады. Түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерде болатын операциялар үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер: цикл 2010-2012 жж.

Мұндай жетілдірулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енеді. Бұл түзетулер Корпорацияға айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде. Оларға келесі өзгерістер кіреді:

2 ХҚЕС (IFRS) «Акцияларға негізделген төлем»

Бұл жақсарту перспективті түрде қолданылады және қызмет ету мерзімінің талаптарын және өту шарттары болып табылатын қызмет талаптарын анықтауға қатысты түрлі мәселелерді түсіндіреді, оның ішінде:

- Қызмет ету шарты қызмет ету мерзімінің шартын қамтуы тиіс;
- Қызметтің белгілі бір нәтижелеріне қарсы агенттің қызметтерді көрсетуі уақытында қол жеткізілуі тиіс;
- Қызметтің белгілі бір нәтижелері операцияларға немесе компанияның немесе дәл сол топқа кіретін басқа компаниялардың қызметіне жатуы тиіс;
- Қызмет ету шарты нарықтық болуы мүмкін немесе болмауы да мүмкін;
- Егер қарсы агент, себебіне қарамастан, өту кезеңінде қызмет көрсетуін тоқтатса, қызмет ету шарты орындалмаған болып есептеледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Есеп саясатының болашақта өзгеруі (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген (жалғасы)

ХКЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер: циклі 2010-2012 ж.ж. (жалғасы)

3 ХКЕС (IFRS) «Бизнесті біріктіру»

Түзету перспективті түрде қолданылады және бизнесті біріктіру нәтижесінде міндеттемелер (немесе активтер) ретінде жіктелген шартты өтеу туралы барлық келісімдер кейіннен олардың 9 ХКЕС-тің (IFRS) (не болмаса 39 ХКЕС (IAS), егер қолданылатын болса) қолданылу аясына жататындығына қарамастан пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша ескерілуі тиіс екендігін түсіндіреді.

8 ХКЕС (IFRS) түзету «Операциялық сегменттер»

Түзетулер ретроспективті түрде қолданылады және мыналарды түсіндіреді:

- Компания, агрегацияланған операциялық сегменттердің жалпы сипатын және сегменттердің ұқсас болып табылуын бағалау үшін пайдаланылған экономикалық сипаттамаларды (мысалы, сатулар немесе жалпы пайда) қоса алғанда, 8 ХКЕС-тің (IFRS) 12-тармағында көзделген агрегациялау критерийлерін қолдануға қатысты басшылықтың пайымдауын ашып көрсетуі тиіс;
- Сегмент активтерін жалпы активтермен салыстырып тексеруді ашып көрсету, тек егер мұндай салыстыру операциялық шешімдерді қабылдайтын басшыға ұсынылса, сол сияқты бұл сегменттердің міндеттемелеріне қатысты ашып көрсету үшін талап етілгенде ғана талап етіледі.

13 ХКЕС (IFRS) Қысқа мерзімді дебиторлық және кредиторлық берешек – 13 ХКЕС-ке (IFRS) түзетулер

13 ХКЕС-ке (IFRS) бұл түзету Тұжырым жасауға арналған негіздерде қысқа мерзімді дебиторлық әрі кредиторлық берешек белгіленген пайыздық мөлшерлемесіз, егер дисконттау әсері елеусіз болса, шоттар сомасында ескерілуі мүмкін екендігін түсіндіреді.

16 ХКЕС-ке (IAS) «Негізгі құралдар» және 38 ХКЕС-ке (IAS) «Материалдық емес активтер»

Бұл түзету ретроспективті түрде қолданылады және актив брутто, сол сияқты нетто-бағалаудың негізінде қағаланатын деректердің негізінде қайта бағалануы мүмкін екендігіне қатысты 16 ХКЕС (IAS) және 38 ХКЕС (IAS) ережелерін түсіндіреді. Сонымен бірге, жинақталған амортизация активтің брутто-бағалануы мен оның баланстық құны арасындағы айырма ретінде айқындалған.

24 ХКЕС (IAS) «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету»

Түзету ретроспективті қолданылады және басқарушы компания (аға басқарушы персонал ретінде қызмет көрсететін компания) байланысты тарап болып табылатындығын және байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсетуге қосылатындығын түсіндіреді. Сонымен бірге, басқарушы компанияны пайдаланатын компания басқару жөніндегі қызметтерге шығындар сомасын ашып көрсетуі тиіс.

ХКЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер: циклі 2011-2013 ж.ж.

Мұндай жетілдірулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енеді. Бұл түзетулер Корпорацияға айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде. Оларға келесі өзгерістер кіреді:

3 ХКЕС (IFRS) «Бизнесті біріктіру»

Түзету перспективті түрде қолданылады және 3 ХКЕС-ті (IFRS) қолданылу аясынан алып тастау мақсатында:

- Бірлескен кәсіпорындар ғана емес, барлық бірлескен қызмет 3 ХКЕС-ті (IFRS) қолданылу аясынан алып тасталғанын түсіндіреді;
- Мұндай алып тастау тек бірлескен қызметтің өзінде ғана қаржылық есептілікте есепке алу үшін ғана қолданылады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Есеп саясатының болашақта өзгеруі (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген (жалғасы)

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер: циклі 2011-2013 жж. (жалғасы)

13 ХҚЕС (IFRS) «Әділ құнды бағалау»

Түзету перспективті түрде қолданылады және қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелердің тобын (портфелін) ұстайтын және бұл топты бір бүтін ретінде басқаратын компаниялар үшін ерекшелік тек қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерден ғана тұрмайтын, сол сияқты 9 ХҚЕС-тің (IFRS) қолданылу аясына келетін (немесе, егер қолданылатын болса, 39 ХҚЕС (IAS) басқа да келісімшарттардан тұратын портфельдерге қолданылуы мүмкін.

40 ХҚЕС (IAS) «Инвестициялық мүлік»

30 ХҚЕС-те (IAS) қосымша қызметтердің сипаттамасы инвестициялық мүліктің және меншік иесі алып отырған жылжымайтын мүліктің (яғни негізгі құралдар) ара жігін ажыратады. Түзету перспективті түрде қолданылады және 3 ХҚЕС (IFRS), 40 ХҚЕС-тегі (IAS) қосымша қызметтердің сипаттамасы емес, операцияның активті сатып алу немесе бизнесті біріктіруі болып табылатындығының анықтамасы үшін пайдаланылатындығын түсіндіреді.

«Күшіне енген ХҚЕС» анықтамасы – 1 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер

Бұл түзету Тұжырым жасауға арналған негізде компания қолдану үшін ағымдағы не болмаса жаңа, бірақ мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат беретін қолдануға міндетті емес стандартты, стандарттардың кез келгені ХҚЕС –ке сәйкес компанияның бірінші есептілігінде көрсетілген барлық кезеңдерде бірізді етіп қолданылады деген талаппен таңдай алатындығын түсіндіреді. Корпорация есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес жасайтындықтан, бұл стандарт оған қолданылмайды.

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер: циклі 2012-2014 жж.

Мұндай жетілдірулер 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді. Бұл түзетулер Корпорацияға айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде. Оларға келесі өзгерістер кіреді:

5 ХҚЕС (IFRS) «Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер және тоқтатылған қызмет» – есептен шығару тәсіліндегі өзгерістер

Активтер (немесе есептен шығарылатын топтар) әдетте сату не болмаса меншік иелеріне бөлу арқылы есептен шығарылады. 5 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету осы әдістердің біреуін басқа әдіске ауыстыру сатудың жаңа жоспары ретінде емес, бастапқы жоспардың жалғасы ретінде есептелуі тиіс екендігін түсіндіреді. Осылайша, 5 ХҚЕС (IFRS) талаптары үздіксіз қолданылады. Сондай-ақ түзету есептен шығару тәсілінің өзгеруі жіктеу күнін өзгертіпейтіндігін түсіндіреді. Түзету сату әдістерін өзгертуге қатысты перспективті түрде күшіне енеді, әрі олар 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерде жасалады. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

7 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету» – қызмет көрсету шарттары

7 ХҚЕС (IFRS) компаниядан мойындалуы жалпы тоқтаған, берілген активке кез келген жалғасып отырған қатысу туралы ақпаратты ашып көрсетуін талап етеді. ХҚЕС жөніндегі кеңеске қызмет көрсету шарттары мұндай ақпаратты ашып көрсетуді талап ету мақсаттары үшін жалғасып отырған қатысу болып табыла ма, деген сауал қойылды. Түзету комиссиялық сыйақыны көздейтін қызмет көрсету шарты қаржы активіне жалғасып отырған қатысуды білдіре алатындығын түсіндіреді. Компания ақпараттың ашылып көрсетілуі қажет болып табылатындығын бағалау үшін 7 ХҚЕС-тің (IFRS) В30 және 42С тармақтарында көрсетілген жалғасатын қатысуға қатысты нұқаулыққа сәйкес мұндай келісім мен комиссиялық сыйақының сипатын бағалауы тиіс. Түзету 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Түзету жалғасып отырған қатысу мәніне қызмет көрсету шарттарының шеңберіндегі қарым-қатынастарды бағалау ретроспективті жасалатындай етіп қолданылуы тиіс. Дегенмен, компания түзетулерді алғаш рет қолданған кезеңнің алдындағы кез келген кезең үшін қажетті ақпаратты ашып көрсетуге міндетті емес.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Есеп саясатының болашақта өзгеруі (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген (жалғасы)

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер: циклі 2012-2014 ж.ж. (жалғасы)

7 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету» – аралық қаржылық есептілікте өзара есепке алу туралы ақпараттың ашылып көрсетілуінің қолданылуы

Басшылық қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу бойынша 2011 жылғы желтоқсанда 7 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер ретінде енгізілді. 7 ХҚЕС-тің (IFRS) «Күшіне ену күні және есепке алудың жаңа тәртібіне өту» бөлімінде «Ұйым бұл түзетулерді 2013 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін және мұндай жылдық кезеңдер шеңберінде аралық кезеңдер үшін қолдануы тиіс». Дегенмен, аралық кезеңдер үшін ақпараттың ашылып көрсетілуіне қойылатын талаптарды қамтитын стандарт, 34 ХҚЕС (IAS), мұндай талапты қамтымайды. Анық емес немесе тиісті ақпарат қысқартылған аралық қаржылық есептілікте ашылып көрсетілуі тиіс.

Түзету ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі қысқартылған аралық есептілікте қажет еместігін түсіндіре отырып «және мұндай жылдық кезеңдердің шеңберінде аралық кезеңдер үшін» деген сөйлемді алып тастайды. Түзету 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

19 ХБЕС (IAS) «Қызметкерлерге сыйақылар» – өңірлік нарық үшін дисконттау мәлшерлемесін айқындау проблемасы

19 ХҚЕС-ке (IAS) жоғары сапалы корпоративтік облигациялар нарығының даму дәрежесін бағалау мұндай міндеттеме жататын елге емес, міндеттеме білдірілген валютаға негізделетіндігін түсіндіреді. Егер осындай валютада білдірілген жоғары сапалы корпоративтік облигациялардың дамыған нарығы болмаған жағдайда, мемлекеттік облигациялардың кірістілік мәлшерлемесі пайдаланылуы тиіс. Түзету 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

34 ХҚЕС (IAS) «Аралық қаржылық есептілік» – ақпаратты аралық қаржылық есептіліктің қандай да бір басқа компонентінде ашып көрсету

Түзету талап етілетін ақпаратты ашып көрсетулер аралық қаржылық есептілікте болуы тиіс не болмаса аралық қаржылық есептілік пен олар жалпы аралық қаржылық есептіліктің шеңберінде нақты көрсетілен құжат арасындағы (мысалы, басшылықтың түсіндірмелері немесе тәуекелдер туралы есепте) карама-қарсы сілтемелер күйінде қосылуы тиіс екендігін түсіндіреді. ХҚЕС жөніндегі кенес аралық қаржылық есептілік құрамындағы басқа ақпарат пайдаланушыларға дәл сондай талаптарда және аралық қаржылық есептілікпен бір мезгілде қолжетімді болуы тиіс екендігін көрсетті. Егер пайдаланушылар басқа ақпаратқа қол жеткізе алмаса, аралық қаржылық есептілікті толық емес болып есептеледі. Түзету 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін ретроспективті түрде күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН БАҒАЛАУЛАР

Бағалаудың белгісіздігі

Корпорацияның есепке алу саясатын қолдану үшін басшылық өзінің пікірлерін пайдаланды және қаржылық есептілікте танылған соманы анықтауға қатысты бағалау жасады. Төменде пайымдаулар мен бағалауды пайдаланудың барынша елеулі жағдайлары көрсетілген:

Қаржылық құралдардың әділ құны

Егер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленген қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелердің әділ құнын белсенді нарықтағы бағалар негізінде анықтау мүмкін болмаса, ол математикалық модельдерден тұратын бағалаудың түрлі модельдерін пайдалана отырып анықталады. Мұндай модельдер үшін алғашқы деректер, егер мүмкін болса, бақыланатын нарық негізінде анықталады; басқа жағдайда әділ құнды анықтау үшін пікірді қолдану қажет.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН БАҒАЛАУЛАР (жалғасы)

Бағалаудың белгісіздігі (жалғасы)

Кредиттердің құнсыздану резерві

Корпорация кредиттер мен дебиторлық берешектің құнсыздануын тұрақты түрде сараптап отырады. Тәжірибеге сүйене отырып, Корпорация құнсыздану шығындарын қарыз алушы қаржылық қиындықтарды басынан кешіріп отырған және ұқсас қарыз алушылар туралы нақты деректердің жеткілікті көлемі болмаған жағдайларда бағалауда өзінің субъективті пікірін пайдаланады.

Корпорация топ құрамындағы қарыз алушылардың міндеттемелерін өтеу мәртебесіндегі жағымсыз өзгерістерді немесе топ құрамындағы активтер бойынша міндеттемелерді орындамауға пара-пар мемлекеттік не жергілікті экономикалық жағдайлардың өзгеруін көрсететін байқалып отырған деректер негізінде болашақ ақша ағымдарының өзгерісін ұқсас түрде бағалайды. Басшылық кредиттер мен дебиторлық берешектің топтары бойынша құнсызданудың объективті белгілері бар және кредиттік тәуекелдің ұқсас сипаттамасындағы активтерге қатысты шығындар құрылымы туралы тарихи деректерге негізделген бағалауды пайдаланады. Тәжірибеге сүйене отырып, Корпорация ағымдағы міндеттемелерді бейнелеу үшін кредиттер немесе дебиторлық берешек тобына қатысты байқалатын деректерді түзету кезінде өзінің субъективті пікірін пайдаланады.

Кепіл қамсыздандыруын бағалау

Басшылық нарықтағы ағымдағы жағдайды ескере отырып кепілмен қамтамасыз етудің құнын түзету үшін тәжірибеге негізделген пайымдауды немесе тәуелсіз бағалауды пайдалана отырып, тұрақты негізде кепілмен қамтамасыз етуге мониторингті жүзеге асырады.

Салық салу

Қазіргі уақытта Қазақстанда негізгі салық мәселелерін реттейтін бірыңғай Салық кодексі қолданылады. Қолданылатын салықтарға қосылған құнға салынатын салық, корпоративтік табыс салығы, әлеуметтік және басқа да салықтар кіреді. Көп жағдайларда нормативтік-құқықтық актілерді қолдану бойынша атқарушылық өкімдер түсініксіз болып табылады немесе олар тіптен жоқ және үлгі боларлық жағдайлардың шамалысы ғана анықталды. Ведомстволар арасында, сондай-ақ бір ведомствоның ішінде ережелердің заңи тұжырымдамасына қатысты түрлі пікірлер жиі кездеседі, бұл біршама белгісіздік пен кикілжің жағдайлар тудырады. Салық декларациялары, сондай-ақ заңи реттеудің басқа да салалары (мысалы, кеден және валюталық бақылау мәселелері) заң бойынша елеулі айыппұлдарды, өсімпұлды және тұрақсыздық айыбын есептеуге құқылы бірнеше ведомство бақылауында. Мұндай жағдай, мысалы, салықтық заңнама жүйелері анағұрлым дамыған басқа елдерге қарағанда Қазақстанда салықтық тәуекелдер ықтималдылығының үлкен дәрежесін қалыптастырады.

Басшылық Корпорация оның қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының салық заңнамасының ережелерін ұстанады деп есептейді. Дегенмен, тиісті органдар даулы салық мәселелеріне қатысты өзге ұстанымды ұстана алады деген тәуекел бар.

Кейінге қалдырылған салық активтерін қалтына келтіру

Мерзімі өткен табыс салығы бойынша активтер қаржылық жағдай туралы есепте мойындалатындығын анықтау кезінде пайымдауды пайдалану қажет. Пайдаланылмаған салық залалдары бойынша туындайтындарды қоса алғанда, мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша активтер басшылықтан Корпорация мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша мойындалған активтерді пайдалану мақсатында келешек кезеңдерде жеткілікті салық салынатын кірістерді жасайды деген мүмкіндікті бағалауын талап етеді. Келешекте салық салынатын кірісті жасауға қатысты жорамалдар басшылықтың келешек ақша қаражаты ағындарына қатысты бағалауына байланысты болады. Бұл келешек салық салынатын кірісті бағалаулар операциялық қызметтен ақша ағындарының болжамдарына (пайыздық кірістер, пайыздық шығыстар, құнсыздану резерві) және әрбір юрисдикцияда қолданыстағы салық заңнамасын қолдану туралы пайымдауға негізделген. Корпорацияның есепті күнгі жағдай бойынша көрсетілген мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша таза активтерді іске асыру қабілетіне келешек ақша ағындары мен салық салынатын кірістер бағалаудан қаншалықты айтарлықтай ерекшеленетіндігіне әсер етуі мүмкін.

Сонымен бірге, салық заңнамасының келешек өзгерістері Корпорацияның келешек кезеңдерде салық жазбаларын алу қабілетін шектеуі мүмкін.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

5. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

Ақша қаражатына келесі позициялар кіреді:

	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Банктердің шоттарындағы теңгемен ақша қаражаты	1.496.403	1.292.536
Банк шоттарында АҚШ долларындағы ақша қаражаты	21.591	54
Қолма-қол ақша қаражаты	124	59
Ақша қаражаты және олардың баламалары	1.518.118	1.292.649

Ақша қаражаты мен олардың баламаларының шоғырлануы

2014 жылғы 31 желтоқсанға банктердің есеп айырысу шоттарында орналастырылған ақша қаражатына бір банкте, «Банк Центркредит» АҚ орналастырылған 881.389 мың теңге мөлшеріндегі сома кіреді, бұл ақша қаражаты мен олардың баламаларының 58% құрайды (2013 жылдың 31 желтоқсанына – «Банк Центркредит» АҚ-да 324.534 мың теңге немесе 25%).

6. КРЕДИТТІК ҰЙЫМДАРДАҒЫ ҚАРАЖАТ

Кредиттік ұйымдардағы қаражатқа келесі позициялар кіреді:

	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Мерзімді банк салымдарындағы орналастырылған ақша қаражаты	99.195	8.488.640
Салымдар бойынша есептелген сыйақы	8.328	4.375
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	107.523	8.493.015

2014 жылғы 31 желтоқсанға қаражат екінші деңгейдегі қазақстандық банктерде 7-ден 7,5% -ға дейінгі сыйақы мөлшерлемесімен және 1 жылдан 3 жылға дейінгі қолданылу мерзімімен теңгемен депозиттерде орналастырылған (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 7-ден 7,5% -ға дейінгі сыйақы мөлшерлемесімен және 1 жылдан 3 жылға дейінгі қолданылу мерзімімен 8.488.640 мың теңге).

7. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛЕТІН КРЕДИТТЕР

Клиенттерге берілген кредиттерге келесі позициялар кіреді:

	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Аграрлық секторда заңды тұлғаларға берілген кредиттер	91.915.779	113.132.299
Аграрлық секторда жеке тұлғаларға берілген кредиттер	25.016.309	13.936.589
Клиенттерге берілген кредиттердің жиыны	116.932.088	127.068.888
Құнсыздану резервін шегере отырып	(16.326.699)	(13.858.698)
Клиенттерге берілетін кредиттер	100.605.389	113.210.190

Клиенттер кредиттерінің құнсыздану резерві

Төменде кредиттердің құнсыздану резервінің салыстырмасы берілді:

	2014	2013
1 қаңтарда	13.858.698	11.591.670
Бір жылғы шығыстар	2.517.182	3.063.632
Есептен шығару	(49.181)	(796.604)
31 желтоқсанға	16.326.699	13.858.698
Жеке негіздегі құнсыздану	8.262.768	6.709.112
Жиынтық негіздегі құнсыздану	8.063.931	7.149.586
	16.326.699	13.858.698
Резерв есептен шығарылғанға дейінгі құнсызданған ретінде жеке негізге бағаланған кредиттер сомасының жиыны	10.673.364	7.525.259

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

7. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР (жалғасы)

Клиенттер кредиттерінің құнсыздану резерві (жалғасы)

2014 жылдың 31 желтоқсанына Акционер қаржыландырған нарықтық бағадан төмен мөлшерлеме бойынша 2014 жылы клиенттерге берілген кредиттердің әділ құнын бағалау нәтижесінде туындаған 1.501.032 мың теңге (2013: 1.417.201 мың теңге) мөлшеріндегі залал шартты бөлу резервінің құрамында мойындалады.

Құнсызданған ретінде жеке негізде бағаланған кредиттер

2014 жылдың 31 желтоқсанына құнсызданған ретінде жеке негізде бағаланған кредиттер бойынша Корпорация алған қамтамасыз етудің әділ құны 2.410.596 мың теңге болды (2013 жыл: 816.147 мың теңге).

Кредиттік тәуекелді азайтатын қамтамасыз ету және басқа құралдар

Корпорация берілуін талап ететін қамтамасыз етудің мөлшері мен түрі қарсы агенттің кредиттік тәуекелді бағалауына тәуелді. Қамтамасыз ету түрлерінің және бағалау өлшемдерінің рұқсат етілуіне қатысты ұстанымдар белгіленген.

Төменде алынған қамтамасыз етудің негізгі түрлері көрсетілген:

- Коммерциялық кредиттеу кезінде – жылжымайтын мүлік, қорлар мен дебиторлық берешек кепілі, кепілдіктер мен бағалы қағаздар;
- Жеке тұлғаларды кредиттеу кезінде – тұрғын үй және басқа да активтер кепілі.

Басшылық қамсыздандырудың нарықтың құнына мониторинг жүргізеді, негізгі келісімге сәйкес қосымша қамсыздандыруды сұратады, сондай-ақ құнсыздану шығындарына резервтің жеткіліктілігін тексеру барысында алынған қамсыздандырудың нарықтық құнын қадағалап отырады.

Кредиттердің клиенттерде шоғырлануы

2014 жылдың 31 желтоқсанына Корпорация қарыздардың келесі шоғырлануымен сипатталды – ірі 10 қарыз алушыға 18.892.006 мың теңге келді, бұл жиынтық кредит портфелінің 16% құрады (2013 жылдың 31 желтоқсанына – 27.280.986 мың теңге және жиынтық кредит портфелінің 21%).

2014 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл үшін құнсызданған ретінде жеке негізде бағаланған кредиттер бойынша Корпорацияның пайыздық кірістері 95.343 мың теңге (2013: 113.470 мың теңге) болды.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

8. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

	Жер	Үйлер мен ғимараттар	Компьютерлер мен оргтехника	Көлік құралдары	Басқасы	Жиыны
Бастапқы құн						
2012 жылдың 31 желтоқсанына	5.397	–	135.511	64.689	62.803	268.400
Түсімдер	–	–	19.696	–	19.746	39.442
Шығу	–	–	(7.988)	(5.825)	(2.909)	(16.722)
2013 жылдың 31 желтоқсанына	5.397	–	147.219	58.864	79.640	291.120
Түсімдер	–	–	45.715	7.261	11.632	64.608
Шығу	–	–	(17.459)	–	(1.646)	(19.105)
2014 жылдың 31 желтоқсанына	5.397	–	175.475	66.125	89.626	336.623
Жинақталған амортизация						
2012 жылдың 31 желтоқсанына	–	–	55.486	14.344	27.560	97.390
Есептелген амортизация	–	–	17.205	5.900	6.744	29.849
Шығу	–	–	(7.940)	(1.942)	(2.471)	(12.353)
2013 жылдың 31 желтоқсанына	–	–	64.751	18.302	31.833	114.886
Есептелген амортизация	–	–	20.748	5.873	8.868	35.489
Шығу	–	–	(16.541)	–	(2.400)	(18.941)
2014 жылдың 31 желтоқсанына	–	–	68.958	24.175	38.301	131.434
Қалдық құны						
2012 жылдың 31 желтоқсанына	5.397	–	80.025	50.345	35.243	171.010
2013 жылдың 31 желтоқсанына	5.397	–	82.468	40.562	47.807	176.234
2014 жылдың 31 желтоқсанына	5.397	–	106.517	41.950	51.325	205.189

2012 жылы Корпорация бұрын әкімшілік персонал алып отырған ғимаратты операциялық жалға беру шешімін қабылдады. 40 ХКЕС-ке (IAS) сай жалдаудан кіріс алу үшін, бірақ әкімшілік мақсаттарда пайдалану үшін емес иелікте болған жылжымайтын мүлік инвестициялық жылжымайтын мүлік талаптарына сәйкес келмейді. Пайдалану тәсілінің өзгеруіне байланысты нысан негізгі құралдардан инвестициялық жылжымайтын мүлікке қайта жіктелуі мүмкін. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 74.599 мың теңге болатын таза амортизацияланған құны бар ғимарат жалға беруден кіріс алу үшін пайдалануын жалғастыруда (2013 жыл: 80.614 мың теңге).

Жылжымайтын мүлікке инвестициялар

	Ғимараттар
2013 және 2014 жылдың 31 желтоқсанына құны	133.668
Жинақталған амортизация	
2012 жылдың 31 желтоқсанына	47.040
Есептелген амортизация	6.014
2013 жылдың 31 желтоқсанына	53.054
Есептелген амортизация	6.015
2014 жылдың 31 желтоқсанына	59.069
Қалдық құны	
2013 жылдың 31 желтоқсанына	80.614
2014 жылдың 31 желтоқсанына	74.599

2014 жылы инвестициялық жылжымайтын мүлікті жалға беруден түскен кіріс 18.493 мың теңге (2013: 19.128 мың теңге) болды.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

9. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

Төменде материалдық емес активтердің баптары бойынша қозғалыс келтірілген:

	Бағдарламалық жасақтама
Бастапқы құн	
2012 жылдың 31 желтоқсанына	415.244
Түсімдер	8.582
Шығу	(3.675)
2013 жылдың 31 желтоқсанына	420.151
Түсімдер	37.325
Шығу	(4.810)
2014 жылдың 31 желтоқсанына	452.666
Жинақталған амортизация	
2012 жылдың 31 желтоқсанына	162.680
Есептелген амортизация	44.404
Шығу	(3.675)
2013 жылдың 31 желтоқсанына	203.409
Есептелген амортизация	47.439
Шығу	(4.810)
2014 жылдың 31 желтоқсанына	246.038
Қалдық құны	
2012 жылдың 31 желтоқсанына	252.564
2013 жылдың 31 желтоқсанына	216.742
2014 жылдың 31 желтоқсанына	206.628

10. БАСҚА ДА АКТИВТЕР

	31 желтоқсан 2014 жыл	31 желтоқсан 2013 жыл
Алынған кепілді қамсыздандыру	1.310.788	848.091
Басқа да активтер	624.445	175.346
Өзге де активтер жиыны	1.935.233	1.023.437

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алынған кепілмен қамсыздандыруға қарыздарды төлеу бойынша Корпорацияның алдында өз міндеттемелерін орындамаған қарыз алушылардан Корпорация өндіріп алған жылжымайтын мүлік кіреді. 2014 жылдың ішінде Корпорация 1.028.176 мың теңге сомасында қарыз алушылардан жер учаскелерін өндіріп алды. 2013 жылдың ішінде Корпорация 679.609 мың теңге сомасында қарыз алушылардан жер учаскелерін өндіріп алды.

11. КРЕДИТТІК ҰЙЫМДАРДЫҢ ҚАРАЖАТЫ

Банктерден алынған ұзақ мерзімді қарыздарға мыналар кіреді:

Банк	Валюта	Өтеу күні	Пайыздық мөлшерлеме	31 желтоқсан 2014 жыл	31 желтоқсан 2013 жыл
«Ресей Жинақ банкі» АҚ	теңге	2014 жылғы 9 маусым	6,75%	–	3.012.375
«Ресей Жинақ банкі» АҚ	теңге	2015 жылғы 28 мамыр	6,75%	2.012.375	–
				2.012.375	3.012.375

2014 жылғы 14 ақпанда Корпорация 2013 жылғы 4 желтоқсандағы шарт бойынша 3.000.000 мың теңге сомасында қысқа мерзімді қарызды мерзімінен бұрын өтеді. 2014 жылғы 28 қарашада Корпорация «Сбербанк» АҚ ЕБ-ден 6,75% сыйақы мөлшерлемесімен және 2015 жылғы 28 мамырға дейінгі мерзіммен 2.000.000 мың теңге мөлшерінде қысқа мерзімді қарыз алды.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

12. АКЦИОНЕРДІҢ АЛДЫНДАҒЫ БЕРЕШЕК

	Өтеу күні	Пайыздық мөлшерлеме	31 желтоқсан 2014 жыл	31 желтоқсан 2013 жыл
№ 36 келісім бойынша инвестициялық қарыз	2023 жылғы 30 желтоқсан	1,02%	12.176.340	13.087.307
№ 148 келісім бойынша қарыз	2019 жылғы 10 желтоқсан	1,00%	356.269	418.551
№ 112 келісім бойынша қарыз	2014 жылғы 10 сәуір	1,02%	–	34.030.827
Акционердің алдындағы берешек			12.532.609	47.536.685

№ 36 келісім бойынша инвестициялық қарыз

2009 жылғы 18 мамырда Корпорация ҚазАгро-мен № 36 Қарыз туралы үлгі келісімді жасады. Осы Келісімнің шарттарына сай Корпорацияға агроөнеркәсіптік секторда өндірісті құруға, кеңейтуге және түрлендіруге арналған іс-шаралар кешенін іске асыруға инвестициялық қарыз беріледі. Инвестициялық қарыздың қолданылу мерзімі 2023 жылғы 30 желтоқсанға дейін, 2014 жылдың 31 желтоқсанына Келісім бойынша ақша қаражатының амортизацияланған құны – 12.176.340 мың теңге, пайыздар жылдық 1,02% номиналды мөлшерлемесі және беру күніне 6% тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша есептеледі. 2014 жылдың ішінде Корпорация ҚазАгро-мен жасалған № 36 қарыз туралы үлгі келісім бойынша 1.640.763 мың теңге (2013 жылдың ішінде: 380.189 мың теңге) сомасында ұзақ мерзімді қаражат алды. 2014 жылдың ішінде Корпорация ҚазАгро-мен жасалған № 36 қарыз туралы үлгі келісім бойынша 132.027 мың теңге (2013 жылдың ішінде: 2.037.655 мың теңге) сомасында қарыздарды өтеді.

№ 148 келісім бойынша қарыз

2012 жылғы 10 желтоқсанда Корпорация ҚазАгро-мен № 148 Қарыз туралы үлгі келісімді жасады. Келісім бойынша қарыз сомасы 2.000.000 мың теңге болды. Пайыздар 1% мөлшерлемесі бойынша есептеледі. Қарыздың қолданылу мерзімі келісімге қол қойылған сәттен бастап 7 жыл. Қарыз мыналарға пайдаланылуы мүмкін: міндеттемелерді өтеу үшін жеткілікті болатын ағымдағы өтімділік деңгейін қолдауға; агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін қолдауға; негізгі құралдарды жөндеуге және түрлендіруге және заңнамаға сәйкес өзге мақсаттарда. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Келісім бойынша ақша қаражатының баланстық құны 356.269 мың теңге болды.

2014 жылдың ішінде Корпорация ҚазАгро-мен жасалған № 148 қарыз туралы үлгі келісім бойынша 80.000 мың теңге сомасында қарыздарды өтеді.

№ 112 келісім бойынша қарыз

2013 жылғы 26 қарашада Корпорация ҚазАгро-мен № 112 қысқа мерзімді қарыз шартын жасады. Қарызды қаржыландыру көздері Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан алынған қаражат болып табылады. Келісім бойынша қарыз сомасы 34.000.000 мың теңге болды. Пайыздар 1,02% номиналды мөлшерлемесі бойынша есептеледі. Қарыз 2014 жылғы 10 сәуірде қолданылу мерзімі аяқталғаннан кейін өтелді. Қарыз «Агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін қолдау бойынша іс-шараларды өткізу үшін «ҚазАгро ҰБХ» АҚ кредиттеу» 023 бюджеттік бағдарлама бойынша Корпорация 2013 жылы тартылған қаражаттың орнын толтыру үшін пайдаланылды. 2014 жылғы 10 сәуірде қарыз толығымен өтелді.

2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Акционердің алдында берешектің қаржылық көрсеткіштерді орындау бойынша міндеттемелер болған жоқ.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

13. ШЫҒАРЫЛҒАН БОРЫШТЫҚ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР

	Өтеу күні	Мөлшер- леме %	Валюта	31 желтоқсан 2014 жыл	31 желтоқсан 2013 жыл
Тіркелген кірісі бар борыштық бағалы қағаздар 2 шығарылым	5 желтоқсан 2015 жыл	7,00%	теңге	2.862.451	2.870.273
Тіркелген кірісі бар борыштық бағалы қағаздар 1 шығарылым	29 маусым 2014 жыл	8,00%	теңге	-	3.041.217
Тіркелген кірісі бар борыштық бағалы қағаздар 2 облигациялық бағдарламаның 1 шығарылымы	20 ақпан 2023 жыл	8,50%	теңге	20.615	-
				2.883.066	5.911.490

2014 жылғы 9 шілдеде Корпорация 3.036.384 мың теңге сомасында бірінші облигациялық бағдарлама облигацияларының 1 шығарылымы өтелді. Негізгі борыштың және алтыншы купондық сыйақының сомасы 2.919.600 мың теңге және тиісінше 116.784 мың теңге болды.

2014 жылғы 30 желтоқсанда Корпорация 20.000 дана көлемінде екінші облигациялық бағдарламаның 1 шығарылымының облигацияларын орналастырды.

14. БАСҚА ДА МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	31 желтоқсан 2014 жыл	31 желтоқсан 2013 жыл
Ауыл шаруашылығын қолдауға арналған ҚР АШМ сыйақы мөлшерлемелерін субсидиялау	25.180	43.517
Кредиторлық берешек	72.166	26.609
Жалақы мен салықтар бойынша қызметкерлердің берешегі	11.861	29.172
Зейнетақы төлемдері мен әлеуметтік аударымдар бойынша міндеттемелер	10.967	17.144
Басқасы	5.084	2.697
Басқа да міндеттемелер жиыны	125.258	119.139

15. САЛЫҚ САЛУ

Төменде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін КТС бойынша шығыстармен бірге КТС корпоративтік мөлшерлемесі бойынша салық салынғанға дейінгі кіріске қолданылған корпоративтік табыс салығы ("КТС") бойынша шығыстардың салыстырып тексеруі келтірілген:

	2014	2013
Ағымдағы табыс салығы:	(223.275)	-
Кейінге қалдырылған салық: Уақытша айырмалардың туындауы және азаюы	(253.667)	(551)
Мыналарды шегере отырып: басқа ди жиынтық кірісте танылған мерзімі ұзартылған салық бойынша шығысты	(300.206)	(256.826)
Пайда салығы бойынша шығыс	(777.148)	(257.377)

2014 жылдың 31 желтоқсанына КТС бойынша ағымдағы актив сомасын 422.490 мың теңге (2013 жыл: 382.045 мың теңге) құрады.

Капитал құрамында мойындалған кейінге қалдырылған салық келесі тәсілмен бөлінген:

	2014	2013
Активтер бойынша	300.206	283.440
Міндеттемелер бойынша	-	(26.614)
Капитал құрамында мойындалған корпоративтік табыс салығы бойынша жеңілдік	300.206	256.826

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

15. САЛЫҚ САЛУ (жалғасы)

	2014	2013
Салық салынғанға дейінгі пайда	1.273.355	695.026
Ресми салық мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми салық мөлшерлемесі бойынша корпоративтік табыс салығының теориялық шығыстары	(254.671)	(139.005)
Индексация бойынша резервтің құнсыздануынан болған шығыс	(394.596)	
Салық бойынша есептен шығарылмайтын басқа да шығыстар	(127.881)	(118.372)
Пайда салығы бойынша шығыс	(777.148)	(257.377)

31 желтоқсанға кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелеріне, сондай-ақ олардың тиісті жылдар үшін қозғалысына келесі позициялар жатады:

	Уақытша айырмалардың туындауы және азаюы			Уақытша айырмалардың туындауы және азаюы			2014
	Пайда мен зияндар туралы		Капитал құрамында	Пайда мен зияндар туралы		Капитал құрамында	
	2012	есепте		2013	есепте		
Шегерілетін уақыт айырмаларының салық әсері							
Ауыстырылуға жататын салық залалы	1.493.549	(1.433.736)	-	59.813	(59.813)	-	-
Клиенттерге берілетін кредиттер	693.924	222.339	283.440	1.199.703	(606.208)	300.206	893.701
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	20.653	(894)	-	19.759	7.024	-	26.783
Сатуға арналған активтер	5.325	(3.209)	-	2.116	(2.116)	-	-
Кейінге қалдырылған салық активі, таза сомасы	2.213.451	(1.215.500)	283.440	1.281.391	(661.113)	300.206	920.484
Салық салынатын уақыт айырмаларының салық әсері							
Серпінді резервтер	(698.375)	698.375	-	-	-	-	-
Туынды қаржы құралдары	(106.359)	106.359	-	-	-	-	-
Акционердің алдындағы берешек	(561.761)	134.339	(26.614)	(454.036)	123.654	-	(330.382)
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(27.176)	19.050	-	(8.126)	(16.414)	-	(24.540)
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	(1.393.671)	958.123	(26.614)	(462.162)	107.240	-	(354.922)
Кейінге қалдырылған салық активі / (міндеттемесі)	819.780	(257.377)	256.826	819.229	(553.873)	300.206	565.562

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер соның есебінен актив пайдаланылуы мүмкін келешек салық салынатын пайда қолжетімді болуы мүмкін көлемде мойындалады. Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер тиісті салық жеңілдігі іске асырылады деген ықтималдылықтың болмауы көлемінде азаяды.

16. КАПИТАЛ

Төменде шығарылған және толығымен төленген акциялардың қозғалысы туралы деректер келтірілген:

	Орналасыру бағасы (теңге)	Жай акциялардың саны	Мың теңгемен жиыны
2012 жылдың 31 желтоқсанына			69.349.371
Жарғылық капиталды ұлғайту	1.000		4.878.000
2013 жылдың 31 желтоқсанына			74.227.371
Жарғылық капиталды ұлғайту	1.000		20.000.000
2014 жылдың 31 желтоқсанына			94.227.371

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

16. КАПИТАЛ (жалғасы)

2014 жылдың 31 желтоқсанына жарияланған және төленген жай акциялардың жалпы саны 94.227.371 дана (2013 жылғы 31 желтоқсанға жарияланды және 74.227.371 дана төленді) болды. Жалғыз Акционердің 2014 жылғы 10 сәуірдегі шешімінің негізінде жарғылық капитал орналастыру құны 1.000 теңге болатын 20.000 мың жай акцияға ұлғайды; бұл ақша қаражаты жалғыз Акционерден 2014 жыл үшін жарғылық капиталға жарна ретінде алынды. Жалғыз Акционердің 2013 жылғы 30 қаңтардағы шешімінің негізінде жарғылық капитал орналастыру құны 1.000 теңге болатын 4.878 мың жай акцияға ұлғайды; бұл ақша қаражаты жалғыз Акционерден 2013 жыл үшін жарғылық капиталға жарна ретінде алынды.

2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына бір жай акция иесінің бір дауысы және дивидендтерді алуға тең құқығы болды. Бөлінуге жататын табыс Корпорацияның қаржылық есептілігінде көрсетілген табыстың негізінде айқындалады.

2014 жылы Корпорация жалғыз Акционердің 2014 жылғы 9 маусымдағы № 32 шешіміне сай 393.884 мың теңге мөлшерінде (бір акция үшін 5,31 теңге) 2013 жыл үшін дивидендтер төледі.

2013 жылы Корпорация жалғыз Акционердің 2013 жылғы 29 мамырдағы шешіміне сай 96.792 мың теңге мөлшерінде (бір акция үшін 1,304 теңге) 2012 жыл үшін дивидендтер төледі.

Корпорацияның ережесіне сай резервтік капитал, келешек шығындарды және басқа да көзделмеген тәуекелдер мен міндеттемелерді қоса алғанда, жалпы банктік тәуекелдер үшін қалыптасады. Резервтік капитал акционерлердің жалпы жиналыстағы шешімінің негізінде бөлінуі тиіс.

2014 жылы жалғыз Акционердің 2014 жылғы 9 маусымдағы шешімінің негізінде резервтік капитал 2013 жылғы кірістің есебінен 43.765 мың теңгеге ұлғайды. 2013 жылы жалғыз Акционердің 2013 жылғы 29 мамырдағы шешімінің негізінде резервтік капитал 2012 жылғы кірістің есебінен 290.377 мың теңгеге ұлғайды.

Басқа резервтердің қозғалысы былайша көрсетілген:

	Резервтік капитал	Қосымша төленген капитал	Шартты бөлу резерві	Жиыны
2012 жылдың 31 желтоқсанына	702.348	4.190.171	(5.186.531)	(294.012)
Шартты бөлу бойынша резервті қалыптастыру (7-ескертпе)	-	-	(1.417.201)	(1.417.201)
Шартты бөлу резерві бойынша пайда салығы (15-ескертпе)	-	-	283.440	283.440
Нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша алынған кредиттерден болған кірісті бастапқы мойындау (12-ескертпе)	-	133.070	-	133.070
Нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша алынған кредиттерден болған мойындалмаған кіріс бойынша табыс салығы (15-ескертпе)	-	(26.614)	-	(26.614)
Бөлінбеген пайданың есебінен резервтік қорды ұлғайту	290.377	-	-	290.377
2013 жылдың 31 желтоқсанына	992.725	4.296.627	(6.320.292)	(1.030.940)
Шартты бөлу бойынша резервті қалыптастыру (7-ескертпе)	-	-	(1.501.032)	(1.501.032)
Шартты бөлу резерві бойынша пайда салығы (15-ескертпе)	-	-	300.206	300.206
Нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша алынған кредиттерден болған кірісті бастапқы мойындау (12-ескертпе)	-	-	-	-
Бөлінбеген пайданың есебінен резервтік қорды ұлғайту	43.765	-	-	43.765
2014 жылдың 31 желтоқсанына	1.036.490	4.296.627	(7.521.118)	(2.188.001)

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

17. ТУЫНДЫ ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ

Ендірілген туынды құралдармен операциялар бойынша таза кірістерге/(шығындарға) келесі позициялар кіреді:

	2014	2013
Туынды құралдармен операциялар бойынша іске асырылған кірістер	74.046	119.908
Келісімшарттардың қолданы мерзімдерінің аяқталуымен байланысты туынды құралдар бойынша шығыстар	-	(233.463)
Ендірілген туынды құралдармен операциялар бойынша таза кірістер/(залалдар)	74.046	(113.555)

2013 жылдың ішінде Корпорация өзінің барлық шарттары бойынша ендірілген валюталық опциондардың күшін жойды және 233.463 мың теңге сомасында бұрын есептелген кірістерді есептен шығарды. 2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына Корпорацияның өз портфелінде туынды қаржы құралдары болған жоқ.

18. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР ҚҰРАМЫНЫҢ ШЫҒЫСТАРЫ ЖӘНЕ ӨЗГЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ШЫҒЫСТАР

Қызметкерлер құрамының шығыстары мен қызметкерлерге төленетін басқа да сыйақы сомасына, сондай-ақ басқа да операциялық шығыстарға келесі позициялар кіреді:

	2014	2013
Қызметкерлер құрамының шығыстары және басқа да төлемдер	(1.458.437)	(1.241.200)
Әлеуметтік қамсыздандыру шығыстары	(141.685)	(123.792)
Қызметкерлер құрамының шығыстары	(1.600.122)	(1.364.992)
Ағымдағы жалдау	(288.051)	(169.332)
Заңгерлік және кеңестемелік қызметтер	(209.294)	(142.890)
Жарнама шығыстары	(89.497)	(82.690)
Тозу және амортизация	(88.943)	(80.262)
Мемлекеттік алым	(62.862)	(18.452)
Іссапар шығыстары	(54.703)	(60.496)
Негізгі құралдарға техникалық қызмет көрсету	(39.389)	(23.368)
Байланыс қызметтері	(34.611)	(32.737)
Материалдар, оның ішінде ЖЖМ	(31.261)	(28.178)
Кепіл мүлкін бағалаумен байланысты шығыстар	(31.023)	(36.164)
Сақтандыру шығыстары	(19.455)	(13.846)
Банктік қызметтер	(9.734)	(22.503)
Қызметкерлер құрамын оқыту	(8.125)	(8.095)
Қайырымдылық мақсаттарына арналған шығыстар және демеушілік көмек	-	(15.000)
Басқасы	(65.359)	(41.089)
	(1.032.307)	(775.102)

19. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Заңи мәселелер**

Корпорация әдеттегі қызметінің барысында сот шағымдары мен талаптарының объектісі болып табылады. Басшылықтың пікірінше, мұндай шағымдардың немесе талаптардың нәтижесінде туындайтын ықтимал міндеттемелер (олар болғанда) Корпорацияның келешектегі қаржылық жағдайына немесе қызмет нәтижелеріне айтарлықтай теріс ықпал етпейді.

Пайдаланылмаған кредит желілері

31 желтоқсанға Корпорацияның шарттық және шартты міндеттемелеріне келесі позициялар кірді:

	2014	2013
Пайдаланылмаған кредит желілері – клиенттерге берілген кредиттер	27.153.834	26.987.290

2014 жылдың 31 желтоқсанына Корпорация пайдаланылмаған кредит желілерінің келесі шоғырлануымен сипатталды – ірі 10 байланысқан емес тарапқа 6.306.951 мың теңге келді. Бұл жиынтық пайдаланылмаған кредит желілерінің жалпы сомасының 23% құрады (2013 жылдың 31 желтоқсанына: 5.313.650 мың теңге және 45%).

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

20. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ

Кіріспесі

Корпорация қызметіне тән тәуекелдер. Корпорация анықтау, бағалау және бақылаудың үздіксіз үрдісі барысында, сондай-ақ тәуекел шектерін және ішкі бақылаудың басқа шараларын белгілеу арқылы тәуекелдерді басқаруды жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару үрдісі Корпорацияның тұрақты тиімділігін ұстап тұру үшін шешуші маңызға ие және Корпорацияның әрбір жеке қызметкері міндеттеріне байланысты тәуекелдер үшін жауап береді. Корпорация кредиттік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне, нарықтық тәуекелге және алдын ала төлем бойынша тәуекелге ұшырағыш келеді. Корпорация, сондай-ақ операциялық тәуекелдерге де ұшырағыш.

Тәуекелдерді тәуелсіз бақылау үрдісі органы, технологияны өзгерту немесе саладағы өзгерістер сияқты қызмет жүргізу тәуекелдеріне жатпайды. Корпорацияның мұндай тәуекелдерді стратегиялық жоспарлау үрдісі барысында бақылайды.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Тәуекелдерді анықтау мен оларды бақылауға жалпы жауап беретін Директорлар кеңесі, алайда, тәуекелдерді басқару мен бақылауға жауапты жекелеген тәуелсіз органдар да бар.

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың жалпы амал-тәсілдеріне, тәуекелдерді басқарудың стратегиялар мен ұстанымдарын бекітуге жауап береді.

Басқарма

Басқарманың міндеті Корпорациядағы тәуекелдерді басқару үрдісін бақылау болып табылады.

Тәуекел-менеджменті департаменті

Тәуекел-менеджменті департаменті тәуелсіз бақылау барысын қамтамасыз ету үшін тәуекелдер басқармасымен байланысты процедуралардың ендірілуі және жүргізілуі үшін, сондай-ақ Корпорацияның тәуекелдері мен тәуекелер лимиттерін басқару қағидағтарын, саясаттарын сақтауды бақылау үшін жауап береді. Тәуекел-менеджменті департаментінің құрамына екі құрылымдық бөлімше кіреді: Қаржылық тәуекелдер бөлімі мен Кредиттік тәуекелдер бөлімі.

Қазынашылық департаменті

Корпорацияның қазынашылығы Корпорацияның активтері мен міндеттемелерін, сондай-ақ жалпы қаржылық құрылымын басқару үшін жауап береді. Сондай-ақ Корпорацияның өтімділік тәуекелі мен қаржыландыру тәуекелі үшін негізгі жауапкершілік қазынашылық мойнында.

Ішкі аудит қызметі

Корпорацияда өтетін тәуекелдерді басқару үрдістеріне ішкі аудит қызметі жыл сайын тексереді, ол процедуралардың жеткіліктілігін, сонымен қатар Корпорацияның бұл процедураларды орындауын тексереді. Ішкі аудит қызметі басшылықпен жүргізілген тексерулердің нәтижелерін талқылайды және өзінің қорытындылары мен ұсыныстарын Корпорацияның Басқармасына және Директорлар кеңесіне тікелей береді.

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпарат беру жүйелері

Корпорация тәуекелдері күнделікті қызмет барысында орын алуы мүмкін күтілетін шығынды да, санақ модельдері негізінде неғұрлым үлкен нақты шығындардың бағасы болып табылатын болжанбаған шығындарды да бейнелейтін әдіс көмегімен бағаланады.

Тәуекелдерге мониторинг жүргізу және бақылау, негізінен ҚазАгро Корпорация үшін белгілеген шектерге негізделеді. Мұндай лимиттер Корпорацияның қызметті жүргізу стратегиясын және ол қызмет ететін нарықтық жағдайларды көрсетеді.

Қызметтің барлық түрлері бойынша алынған ақпарат тәуекелдерді сараптау, бақылау және ерте бастан анықтау мақсатында зерттеледі және өңделеді. Көрсетілген ақпарат Басқармаға, Тәуекелдер комитетіне және Корпорацияның әрбір бөлімшесінің басшыларына түсініктемелермен бірге ұсынылады. Есепте кредиттік тәуекелдің жиынтық мөлшері, болжамды кредиттік көрсеткіштер, белгіленген тәуекел шектерінің шектеулері, өтімділік көрсеткіштері және тәуекел деңгейіндегі өзгерістер туралы ақпарат бар. Ай сайын салалар, клиенттер мен географиялық аймақтар бөлігінде тәуекелдер туралы ақпаратты ұсынады. Токсан сайын Директорлар кеңесі тәуекелдер туралы толық есепті алады, әрі онда Корпорацияның тәуекелдерін бағалау және тиісті шешімдерді қабылдау үшін барлық қажетті ақпарат бар.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

20. ТӘУЕКЕЛДІ БАСҚАРУ (жалғасы)**Кіріспе (жалғасы)***Тәуекелдің аса шоғырлануы*

Тәуекелдің аса шоғырлануын болдырмас үшін Корпорацияға әртараптандырылған портфельді қолдауға бағытталған арнайы қағидаттар кіреді. Шоғырланумен белгіленген тәуекел басқарылады.

Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел – Корпорация клиенттерінің немесе қарсы агенттерінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан шығынға ұшырау тәуекелі. Корпорация кредиттік тәуекелді жекелеген қарсы агенттер бойынша Корпорация қабылдауға дайын тәуекелдің шекті мөлшерін белгілеу арқылы, сондай-ақ тәуекелдің белгіленген шектерінің сақталуына мониторинг жүргізу көмегімен басқарады. Сөйтіп, өзара аффилирленген бір компанияда немесе компаниялар тобында кредиттік тәуекелдің шоғырлануын болдырмас үшін Корпорацияның меншікті капиталының 23% артық емес мөлшерде лимит белгіленген. Банк аралық операциялар бойынша қарсы агент-банктерге арналған лимитті ҚазАгро белгілейді.

Корпорация оның жекелеген бөлімшелері жүзеге асыратын қамтамасыз ету мөлшерін кезеңділікпен қайта қарауды қоса отырып, қарсы агенттердің кредиттік қабілетіндегі мүмкін өзгерістерді ертерек анықтауды қамтамасыз ету үшін кредиттік сапаны тексеру процедурасын әзірледі. Қарсы агенттер бойынша шектер әрбір қарсы агентке кредиттік рейтинг беретін кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесін пайдалана отырып анықталды. Рейтингітер тұрақты түрде қайта қарастырылып отырады. Кредиттік сапаны тексеру процедурасы Корпорацияға өзі бейім тәуекелдер бойынша әлеуетті шығындардың мөлшерін бағалау және қажетті шаралар қабылдау мүмкіндігін береді.

Өзара есептесу туралы бас келісімдерді және қамтамасыз етуді ұсыну туралы келісімдерді пайдаланудың салдарынан болған тәуекелдің азаюының ықпалын ескерместен, туынды құралдарды қоса алғанда, қаржылық жағдай туралы есептің баптары бойынша кредиттік тәуекелдің ең көп мөлшерін олардың баланстық құнымен барынша дәл көрсетеді.

Қаржы құралдарының әрбір класы бойынша кредиттік тәуекелдің ең көп мөлшері жөнінде қосымша ақпаратты алу үшін 5-7.20 ескертпелерді қараңыз.

Қаржы активтерінің кластары бойынша кредиттік сапа

Корпорация қаржы активтерінің кредиттік сапасын ішкі рейтинг беру жүйесінің көмегімен басқарады. Төмендегі кестеде Корпорацияның кредиттік рейтингтер жүйесінің негізінде кредиттерге байланысты баланс баптары бойынша активтердің кластары бөлігіндегі кредит сапасының сараптамасы берілді. Қаржылық жағдайы жақсы және мерзімі өткен берешегі жоқ клиенттерге берілген кредиттер стандартты ретінде жіктелген. Құнсыздандудың және ұжымдық негізде резервтеудің жоғары пайызын қолданудың бірқатар факторы болған жағдайда, бұл қарыздар Субстандарттылар санатына қосылады.

	Стан- дартты рейтинг	Қосалқы стан- дартты	Жеке құнсыз- данған	Жиыны
Клиенттерге берілетін кредиттер				
2014	73.940.351	24.360.423	2.304.615	100.605.389
2013	92.343.200	20.050.843	816.147	113.210.190

Өз саясатына сәйкес, Корпорация кредит портфелінің аясында дәл және біркелкі рейтингтер беруді жүзеге асыруы тиіс. Бұл қолданыстағы тәуекелдерді шоғырландыра басқару мүмкіндігін қамтамасыз етеді, сондай-ақ кредиттік тәуекел мөлшерін алуан қызмет түрлері, географиялық өңірлер мен өнімдер бойынша салыстыруға мүмкіндік береді.

Қаржы активтері кластарының бөлігінде төлемді кешеуілдету күнінен өткен мерзімдер бойынша мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған кредиттерді талдау

	30 күннен кем	31-60 күн	61-90 күн	Жиыны
Клиенттерге берілетін кредиттер				
2014	3.394.765	4.568.504	1.188.757	9.152.026
2013	2.914.048	2.566.789	258.934	5.739.771

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

20. ТӘУЕКЕЛДІ БАСҚАРУ (жалғасы)**Кредиттік тәуекел (жалғасы)***Құнсыздануды бағалау*

Кредиттердің құнсыздануын тексеру кезінде ескерілетін негізгі факторлар мыналар болып табылады: пайыздар төлемдері мен негізгі қарыз сомасын өтеу төлемдері мерзімінің 90 күннен артық өтуі; контрагенттердің қаржылық қиыншылықтарының, кредиттік рейтингінің төмендеуінің немесе шарттың бастапқы талаптарының бұзылуының белгілі болуы. Корпорация құнсыздануға тексеруді дербес негізде бағаланатын резервтер және жиынтық негізде бағаланатын резервтер етіп екі деңгейде жүргізеді.

Жиынтық негізде бағаланатын резервтер

Дербес маңызды болып табылмайтын кредиттердің құнсыздану резервтері, сондай-ақ дербес құнсызданудың объективті белгілері жоқ, дербес маңызды болып табылатын кредиттерге қатысты резервтер жиынтық негізде бағаланады. Резервтер әрбір есепті мерзімге бағаланады, мұндайда әрбір кредиттік қоржын жеке тестіленеді.

Жиынтық негізде бағалау кезінде дербес құнсызданудың объективті белгілері болмаса да орын алуы мүмкін қоржынның құнсыздануы анықталады. Құнсыздану шығындары мынадай ақпарат негізінде анықталады: өткен кезеңдердегі қоржын бойынша шығындар, ағымдағы экономикалық жағдайлар, шығын орын алуы ықтимал сәттен және дербес бағаланатын құнсыздану резервін құруды талап етуді белгілеу сәтінен бастап долбарлы уақыт кезені, сондай-ақ алынуы күтілетін сома және актив құнсызданған соң құнды қалпына келтіру. Тәуекелді басқару бөлімшесінің басшылығы бір жылға дейін созылуы мүмкін осы кезенді анықтау үшін жауап береді. Содан кейін Корпорацияның кредит бөлімшесінің басшылығы құнсыздану резервінің Корпорацияның жалпы саясатына сәйкестігін тексереді.

Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару

Өтімділік тәуекелі – Корпорацияның төлемдер бойынша өз міндеттемелерін әдеттегі немесе төтенше жағдайларда өтеу мерзімі келген кезде орындай алмау тәуекелі. Осы тәуекелді шектеу мақсатында Корпорация басшылығы түрлі қаржыландыру көздерінің қолжетімділігін қамтамасыз етті. Басшылық сондай-ақ өтімділікті ескере отырып, активтерді басқаруды және болашақ ақша ағымдары мен өтімділікке күнделікті мониторинг жүргізуді жүзеге асырады.

Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелер сараптамасы

Төмендегі кестеле 2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелер негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлігіндегі Корпорацияның қаржылық міндеттемелері берілді.

Қаржылық міндеттемелер	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Жиыны
Қаржылық міндеттемелер					
2014 жылдың 31 желтоқсанына					
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	35.250	2.032.250	–	–	2.067.500
Акционердің алдындағы берешек	209.806	1.763.762	9.729.037	3.042.082	14.744.687
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	850	3.071.750	8.500	24.250	3.105.350
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	11.353	31.540	20.008	–	62.901
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	257.259	6.899.302	9.757.545	3.066.332	19.980.438
Қаржылық міндеттемелер					
2013 жылдың 31 желтоқсанына					
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	50.625	3.050.625	–	–	3.101.250
Акционердің алдындағы берешек	384.141	36.218.126	8.939.935	4.976.830	50.519.032
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	–	3.239.384	3.103.000	–	6.342.384
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	–	31.769	62.900	–	94.669
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	434.766	42.539.904	12.105.835	4.976.830	60.057.335

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

20. ТӘУЕКЕЛДІ БАСҚАРУ (жалғасы)

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – қаржы құралдары бойынша болашақ ақша ағымдарының әділ құны пайыздық мөлшерлемелер және валюта бағамдары сияқты нарықтық өлшемдердің өзгеруі салдарынан ауытқитын тәуекелдер.

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі пайыздық мөлшерлемедегі өзгерістердің болашақ ақша ағымдарына немесе қаржы құралдарының әділ құнына әсер ету мүмкіндігі салдарынан туындайды. Корпорацияның активтері мен міндеттемелері бойынша пайыздық мөлшерлемелер (индекстелген шығарылған борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда) тіркелген болып табылады. Корпорация тұрақты негізде индекстелген борыштық бағалы қағаздардан туындайтын инфляция деңгейінің өзгеруінен болатын тәуекелдердің мониторингін жасап отырады. Корпорация ашық нарықта мұндай құралдарды кері сатып алуды қарастыру, ал шығыстар айтарлықтай ұлғайған жағдайда инфляция индексіне өзгерістер болған кезде борышқа қызмет көрсету құқығына ие.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – қаржы құралының құны валюта бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі.

Келесі кестеде Корпорацияның 31 желтоқсанға саудалық емес монетарлық активтер мен міндеттемелер бойынша, сондай-ақ болжамды ақша ағымдары бойынша едәуір позициялары бар валюталар көрсетілген. Жасалған талдау пайда мен зияндар туралы есепке Қазақстандық теңгеге қатысты валюта бағамдарындағы ықтимал өзгерістің әсері есебінен тұрады (саудаланбайтын монетарлық активтер мен міндеттемелердің болуы салдарынан олардың әділ құны валюта бағамының өзгеруіне сезімтал келеді). Капиталға әсер пайда мен зияндар туралы есеп әсерінен ерекшеленбейді. Барлық басқа параметрлер тұрақты өлшемдермен қабылданған. Кестедегі теріс сомалар пайда мен зияндар туралы есепте немесе капиталда ықтимал таза азаюды көрсетеді, ал оң сомалар әлеуетті таза ұлғаюды көрсетеді.

<i>Валюта</i>	<i>Валюта бағамындағы өзгеріс % 2014</i>	<i>Салық салынғанға дейін табысқа әсері 2014</i>	<i>Валюта бағамындағы өзгеріс % 2013</i>	<i>Салық салынғанға дейін табысқа әсері 2013</i>
USD	+17,37%	3.751	+30%	16.098
<i>Валюта</i>	<i>Валюта бағамындағы өзгеріс % 2014</i>	<i>Салық салынғанға дейін табысқа әсері 2014</i>	<i>Валюта бағамындағы өзгеріс % 2013</i>	<i>Салық салынғанға дейін табысқа әсері 2013</i>
USD	-17,37%	(3.751)	-10%	(5.366)

Мерзімінен бұрын өтеу тәуекелі

Мерзімінен бұрын өтеу тәуекелі – Корпорацияның клиенттері мен контрагенттерінің міндеттемелерді болжанғаннан ерте немесе кеш өтеуді талап етуі немесе өтеуі салдарынан қаржылық шығынға ұшырауы.

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел – жүйенің істен шығуы, қызметкерлердің қателіктері, алаяқтық немесе сыртқы оқиғалар салдарынан туындайтын тәуекел. Бақылау жүйесі қызметін тоқтатқан кезде, операциялық тәуекелдер беделге зиян келтіруі, құқықтық салдарының болуы немесе қаржылық шығындарға әкеліп соқтыруы мүмкін. Корпорация барлық операциялық тәуекелдерді жойылды деген болжам жасай алмайды, бірақ бақылау жүйесінің көмегімен және әлеуетті тәуекелдерді қадағалау мен тиісті реакциялар арқылы Корпорация мұндай тәуекелдерді басқара алады. Бақылау жүйесі міндеттерді, кіру құқығын тиімді бөлуді, бекіту және салыстыру процедураларын, қызметкерлерді оқытуды, сондай-ақ ішкі аудитті қоса алғанда бағалау процедураларын қарастырады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

21. ҚАРЖЫЛЫҚ ҚҰРАЛДАРДЫҢ ӘДІЛ ҚҰНЫ

Корпорация қаржы құралдарының әділ құны туралы ақпаратты анықтау және жариялау үшін бағалау әдістерінің мынадай иерархиялық құрылымын пайдаланады:

- 1-денгей: сәйкес активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтардағы баға белгілеулер;
- 2-денгей: бүкіл бастапқы дерек нарықта байқалатын ақпаратқа тікелей немесе жанама негізделетін есептілікте бейнеленетін әділ құн сомасына елеулі әсер ететін бағалау моделі;
- 3-денгей: нарықта байқалатын ақпаратқа негізделмейтін есептілікте бейнеленетін әділ құн сомасына елеулі әсер ететін бүкіл бастапқы деректі пайдаланатын бағалау моделі.

Келесі кестеде әділ құн көздері иерархиясының деңгейлері бөлігіндегі әділ құны бойынша есептілікте берілген қаржы құралдарының сараптамасы берілді:

		<i>Пайдалана отырып әділ құнды бағалау</i>			
	<i>Бағалау күні</i>	<i>Белсенді нарықтардағы баға белгілеулер (1-деңгей)</i>	<i>Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)</i>	<i>Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)</i>	<i>Жиыны</i>
Әділ құны ашылып көрсетілетін активтер					
Ақша қаражаты және олардың баламалары	2014 жылғы 31 желтоқсан	1.518.118	-	-	1.518.118
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	2014 жылғы 31 желтоқсан	-	-	107.523	107.523
Клиенттерге берілетін кредиттер	2014 жылғы 31 желтоқсан	-	-	97.563.033	97.563.033
Әділ құны ашылып көрсетілетін міндеттемелер					
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	2014 жылғы 31 желтоқсан	-	-	2.012.375	2.012.375
Акционердің алдындағы берешек	2014 жылғы 31 желтоқсан	-	-	11.859.366	11.859.366
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	2014 жылғы 31 желтоқсан	2.864.997	-	-	2.864.997
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	2014 жылғы 31 желтоқсан	-	-	60.278	60.278
Әділ құны ашылып көрсетілетін активтер					
Ақша қаражаты және олардың баламалары	2013 жылғы 31 желтоқсан	1.292.649	-	-	1.292.649
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	2013 жылғы 31 желтоқсан	-	-	8.493.015	8.493.015
Клиенттерге берілетін кредиттер	2013 жылғы 31 желтоқсан	-	-	106.352.867	106.352.867
Әділ құны ашылып көрсетілетін міндеттемелер					
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	2013 жылғы 31 желтоқсан	-	-	3.012.375	3.012.375
Акционердің алдындағы берешек	2013 жылғы 31 желтоқсан	-	-	46.284.262	46.284.262
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	2013 жылғы 31 желтоқсан	5.800.609	-	-	5.800.609
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	2013 жылғы 31 желтоқсан	-	-	84.513	84.513

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

21. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ӘДІЛ ҚҰНЫ (жалғасы)*Әділ құны бойынша көрсетілген қаржы құралдары*

Төменде бағалау әдістемелерінің көмегімен әділ құны бойынша бейнеленетін қаржы құралдарының әділ құнын анықтаудың сипаттамасы келтірілді. Оларға құралдардың құнын анықтау кезінде нарық катысушысы пайдалана алатын мүмкіндіктерге Корпорация берген бағалаулар кіреді.

Туынды құралдар

Құны бағалау әдістемелерінің көмегімен анықталатын туынды құралдар, солар үшін нарықта байқалатын бастапқы деректер ен алдымен пайыздық своптарды, валюталық своптарды және форвардтық валюталық келісімшарттарды білдіреді. Барынша жиі қолданылатын бағалау әдістемелеріне келтірілген күн есептеулерін пайдаланатын форвардтар мен своптар бағасын анықтау үлгілері кіреді. Үлгілер, қарсы агенттердің кредиттік сапасын, валюталардың форвардтық және спот-бағамдарын, сондай-ақ қысық пайыздық мөлшерлемелерді қоса алғанда, түрлі бастапқы деректерді біріктіреді.

Қаржылық жағдай туралы есепте әділ құны бойынша көрсетілмеген қаржы құралдары

Төменде қаржылық есептілікте көрсетілген Корпорацияның қаржы құралдарының ағымдағы және әділ құнының салыстыруы көрсетілген. Кестеде қаржылық емес активтер мен қаржылық емес міндеттемелердің әділ құны көрсетілмеген.

2014 жылдың 31 желтоқсанына	Баланстық құны	Әділ құн	Мойындалмаған кіріс/(шығыс)
Қаржы активтері			
Ақша қаражаты және олардың баламалары	1.518.118	1.518.118	-
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	107.523	107.523	-
Клиенттерге берілетін кредиттер	100.605.389	97.563.033	(3.042.356)
Қаржылық міндеттемелер			
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	2.012.375	2.012.375	-
Акционердің алдындағы берешек	12.532.609	11.859.366	673.243
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	2.883.066	2.864.997	18.069
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	59.779	60.278	(499)
Іске асырылмаған әділ құндағы танылмаған өзгерістер жиыны			(2.351.543)
2013 жылдың 31 желтоқсанына	Баланстық құны	Әділ құн	Мойындалмаған кіріс/(шығыс)
Қаржы активтері			
Ақша қаражаты және олардың баламалары	1.292.649	1.292.649	-
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	8.493.015	8.493.015	-
Клиенттерге берілетін кредиттер	113.210.190	106.352.867	(6.857.323)
Қаржылық міндеттемелер			
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	3.012.375	3.012.375	-
Акционердің алдындағы берешек	47.536.685	46.284.262	1.252.423
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	5.911.490	5.800.609	110.881
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	86.868	84.513	2.355
Іске асырылмаған әділ құндағы танылмаған өзгерістер жиыны			(5.491.664)

Төменде әділ құны бойынша осы қаржылық есептілікте бейнеленбеген қаржы құралдарының әділ құнын анықтау кезінде пайдаланылған әдістемелер мем мүмкіндіктер сипатталды.

Әділ құны шамамен олардың ағымдағы құнына тең активтер

Өтімді болып табылатын немесе өтеу мерзімі қысқа (үш айдан кем) қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер жағдайында, олардың ағымдағы құны шамамен әділ құнына тең болуы мүмкін. Бұл мүмкіндік талап еткенге дейінгі салымдарға, өтеу мерзімі белгіленбеген жинақ шоттарына да қолданылады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

21. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ӘДІЛ ҚҰНЫ (жалғасы)**Тіркелген мөлшерлемелі және қалқымалы мөлшерлемелі қаржы құралдары**

Биржада баға берілетін борыштық құралдар жағдайында, әділ құн жарияланған нарықтық бағаға негізделген. Баға берілмейтін борыштық құралдар жағдайында, ұқсас кредиттік тәуекел мен талаптардағы борыштық құралдар үшін өтеуге дейін қалған уақыт кезеңі ескеріле отырып ағымдағы пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағымдарының моделі қолданылады.

22. АКТИВТЕР МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕРДІ ӨТЕУ МЕРЗІМІН САРАПТАУ

Төмендегі кестеде күтілетін өтеу мерзіміне қатысты активтер мен міндеттемелер берілді. Корпорацияның дисконтталмаған шарттық міндеттемелері туралы ақпарат «Тәуекелдерді басқару» ескертпесінде ашылған.

	2014			2013		
	Бір жыл ішінде	Бір жылдан артық	Жиыны	Бір жыл ішінде	Бір жылдан артық	Жиыны
Қаржы активтері						
Ақша қаражаты және олардың баламалары	1.518.118	-	1.518.118	1.292.649	-	1.292.649
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	20.185	87.338	107.523	1.304.375	7.188.640	8.493.015
Клиенттерге берілетін кредиттер	36.571.416	64.033.973	100.605.389	67.172.397	46.037.793	113.210.190
Сатуға арналған активтер	10.500	-	10.500	73.931	-	73.931
Негізгі құралдар	-	205.189	205.189	-	176.234	176.234
Жылжымайтын мүлікке инвестициялар	-	74.599	74.599	-	80.614	80.614
Материалдық емес активтер	-	206.628	206.628	-	216.742	216.742
Табыс салығы бойынша ағымдағы активтер	422.490	-	422.490	382.045	-	382.045
Табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер	-	565.562	565.562	-	819.229	819.229
Басқа да активтер	624.445	1.310.788	1.935.233	175.346	848.091	1.023.437
	39.167.154	66.484.077	105.651.231	70.400.743	55.367.343	125.768.086
Қаржылық міндеттемелер						
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	2.012.375	-	2.012.375	3.012.375	-	3.012.375
Акционердің алдындағы берешек	1.961.952	10.570.657	12.532.609	36.473.497	11.063.188	47.536.685
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	2.863.070	19.996	2.883.066	3.055.878	2.855.612	5.911.490
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	42.054	17.725	59.779	31.513	55.355	86.868
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	133.914	-	133.914	98.796	-	98.796
Басқа да міндеттемелер	125.258	-	125.258	119.139	-	119.139
Жиыны	7.138.623	10.608.378	17.747.001	42.791.198	13.974.155	56.765.353
Таза позиция	32.028.531	55.875.699	87.904.230	27.609.545	41.393.188	69.002.733

23. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР

24 ХКЕС (IAS) «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» сәйкес, тараптардың бірінің екіншінің қаржылық және операциялық шешімдеріне елеулі әсер ету немесе бақылау мүмкіндігі бар тараптар байланысты деп саналады. Тараптардың байланыстылығы туралы мәселені шешу кезінде олардың заңды нысаны ғана емес, тараптардың өзара қарым-қатынастарының мазмұны да ескеріледі.

Байланысты тараптар байланысты емес тараптар арасында жүргізілмейтін мәмілелер жасауы мүмкін. Мұндай мәмілелердің бағалары мен талаптары байланыспаған тараптардың арасындағы мәмілелердің бағалары мен талаптарынан ерекшеленуі мүмкін.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР (жалғасы)

Байланысқан тараптармен операциялар көлемі, жыл соңындағы сальдо, сондай-ақ бір жылғы шығыстар мен кірістердің тиісті сомалары төменде көрсетілген:

	2014			2013				
	Акциянер	Жалпы бақылау астындағы компаниялар	Қауымдасқан компаниялар	Үкіметтің алдындағы берешек	Акциянер	Жалпы бақылау астындағы компаниялар	Қауымдасқан компаниялар	Үкіметтің алдындағы берешек
1 қаңтарда клиенттерге берілген кредиттер	-	3.566.177	-	-	-	6.265.892	-	-
Жыл ішінде берілген кредиттер	-	972.078	-	-	-	1.228.078	-	-
Жыл ішінде кредиттерді өтеу	-	(248.658)	-	-	-	(3.927.793)	-	-
Берілген, бірақ 31 желтоқсанға өтелмеген кредиттер	-	4.289.597	-	-	-	3.566.177	-	-
Жыл ішіндегі пайыздық кірістер	-	158.169	-	-	-	171.353	-	-
1 қаңтарда алынған кредиттер	47.536.685	-	-	86.868	15.111.020	-	-	111.988
Жыл ішінде алынған кредиттер	8.822.854	-	-	-	75.380.199	-	-	-
Жыл ішінде кредиттерді өтеу	(44.411.590)	-	-	(31.140)	(43.557.655)	-	-	(31.140)
Дисконтты амортизациялау	584.660	-	-	4.051	603.121	-	-	6.020
31 желтоқсанда алынған кредиттер	12.532.609	-	-	59.779	47.536.685	-	-	86.868
Жыл ішіндегі пайыздық шығыстар	395.740	-	-	523	364.304	-	-	6.858

2014 жылы негізгі басқарушы персонал 5 адамнан (2013 жыл: 5 адамнан) тұрды. Негізгі басқарушы персоналға сыйақыға келесі позициялар жатады:

	2014	2013
Қызметкерлерге жалақы және басқа да қысқа мерзімді төлемдер	60.982	43.871
Өлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	6.227	4.364
Негізгі басқарушы персоналға сыйақының жиыны	67.209	48.235

	2014	2013
Пайдаланылмаған кредит желілері – қауымдасқан компанияларға берілген кредиттер	180.180	1.550.577

24. КАПИТАЛ ЖЕТКІЛІКТІГІ

Корпорация қызметіне тән тәуекелдерден қорғану мақсатында капиталдың жеткіліктілік деңгейін белсенді басқаруды жүзеге асырады. Корпорация капиталының жеткіліктілігі өзге әдістермен қатар Корпорация қызметін қадағалауды жүзеге асыру кезінде ҚКК белгілеген коэффициенттерді қолдана отырып бақыланады.

Корпорация үшін капиталды басқарудың негізгі мақсаты Компанияның капиталға қатысты сыртқы талаптарды сақтауынан және жоғары кредиттік рейтинг пен қызметті жүзеге асыру мен акционерлік құнды максималдандыруға қажет капитал жеткіліктілігінің нормативтерін ұстап тұруды қамтамасыз етуден тұрады. 2014 жылдың ішінде Корпорация капиталға қатысты ҚР заңнамасында белгіленген барлық сыртқы талаптарды толық сақтады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

24. КАПИТАЛ ЖЕТКІЛІКТІГІ (жалғасы)*ҚКК белгілеген капитал жеткіліктілігінің коэффициенті*

ҚКК банк қызметінің жекелеген түрлерімен айналысатын компаниялардан k1 және k1-2 капиталдың жеткіліктілік коэффициентін активтердің 6% мөлшерінде қолдауын және k1-3 капиталдың жалпы жеткіліктілік коэффициентін тәуекелді ескере отырып алынған активтердің 12% мөлшерінде қолдауды талап етеді. 2014 және 2013 жылдары ҚКК талаптарына сәйкес есептелген тәуекелді ескере отырып алынған активтер Қазақстандық бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес әзірленген Корпорацияның жекелеген қаржылық есептілігінің негізінде алынды. 31 желтоқсанға осы негізде Корпорация капиталының жеткіліктілік коэффициенті былайша болды:

	2014	2013
Бірінші деңгейдегі капитал	87.349.189	68.531.607
Екінші деңгейдегі капитал	496.207	437.649
Заңды тұлғаның жарғылық капиталындағы қатысу үлестері	(10.500)	(73.931)
Капиталдың жиыны	87.834.896	68.895.325
Тәуекелді ескере отырып алынған активтер	104.518.486	123.214.515
Шартты және ықтимал міндеттемелер	13.576.917	13.493.645
Операциялық тәуекел	3.476.372	2.806.683
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1)	82,5%	54,5%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1-2)	74,0%	50,1%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1-3)	72,3%	49,4%

25. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒА

2015 жылғы 11 ақпанда Корпорация КазАгро-мен № 9 қарыз туралы үлгі келісімді жасады. Келісім бойынша қарыз сомасы 7.500.000 мың теңге болды. Қарыз агроөнеркәсіптік кешек субъектілерін қолдауға пайдаланылды.